బ్రహ్మమూర్తి శ్రీ ఉడియాబాబాజీ మహరాజ్

అఖండానంద సంబోధ పూర్తయే బ్రహ్మమూర్తయే ।
సుధాస్మిత సమాశ్లిష్టనేత్రాంతస్ఫూర్తయే నమః ॥

తీర్థరాజమైన ప్రయాగ పుణ్యక్షేత్రమున ప్రతిష్ఠానపురము (ఝూసీ)లో బ్రహ్మచారి శ్రీ ప్రభుదత్త మహరాజ్ వారి ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన అఖండ హరినామ-సంకీర్తనయజ్ఞ సమయంలో నేను అక్కడ 'శ్రీమద్భాగవతం' పైన ప్రవచనము ఇస్తూఉంటిని. విశాల మంటపము, భవ్య సింహాసనము అసంఖ్యాక శ్రోతలు, విశిష్ఠ మహాత్ముల ఉపస్థితి - గోపీ గీత్ ప్రసంగము జరుగుతూ ఉంది. శ్రీకృష్ణ-కథామృతము దివ్యమైన స్వర్గామృతము కంటే కూడా ఉత్కృష్టమైనది. అని నేను చెబుతూంటిని. హఠాత్తుగా, కథలో ఏ మాత్రం విఘ్నం కల్గించకుండా ఒక మహాపురుషుడు వచ్చి, ఎదుట నేలమీద విరాజమానులయ్యారు. సిద్ధాసనంలో కూర్చున్నారు. దివ్య భవ్యమూర్తి! మందహాస వదనం! నేత్రాలలో ప్రేమ! జ్యోతిర్మయ ముఖం! ప్రసన్న గంభీరముద్ర! ప్రభావ పూర్ణ వ్యక్తిత్వము! జనంలో మెల్లగా కలకలం మొదలైంది. వీరే లోక విఖ్యాత మహాత్ములు శ్రీ ఉదియా బాబాజీ మహరాజ్ అని ఒకరికొకరు చెవుల్లో చెప్పుకున్నారు. నేను ప్రవచనం కొనసాగిస్తూనే, చేతులు జోడించి, శిరస్సు వంచి నమస్కరించి, 'తప్తజీవనమ్'పైన వ్యాఖ్య ప్రారంభించాను. సంసారతాప-దగ్ధులకు ఈ కథామృతము జీవనము, పాపులకు పాపప్రక్షాళనము, దుఃఖితులకు దుఃఖ నివారణము, విరహిజనుల(భక్తుల)కు జీవనం, ప్రియతమ శ్యామసుందరుడి సాక్షాత్కారం కోరుకునేవారికి ఇది దివ్య రసాయనం వంటిది. ప్రవచనం అయిపోయాక, వారి చరణాలపై శిరసు ఉంచి నమస్కరించాను. వారు ప్రసన్నతతో నన్ను అభినందించారు. నేను కూడా వారి వెంట వెనకాలే ఒక కుటీరంలో ఎక్కడైతే వారు

బసచేసి యున్నారో అక్కడికి వెళ్లాను. సత్సంగము జోరుగా సాగింది. వేదాంత సంబంధమైన ప్రశ్నోత్తరాలు జరుగుతున్నాయి. అప్పుడు అక్కడ విద్వాంసులు, విరక్తులు, అనుభవజ్ఞులు, జిజ్ఞాసులు చాలా మంది ఉన్నారు.

నేను కూడా మహారాజశ్రీ వారిని ఒక ప్రశ్న అడిగాను. పునర్జన్మ ఎవరికి కలుగుతుంది? నేను మనసులో ఎలాగనుకున్నానంటే, ఒక వేళ వారు సప్త దశ తత్త్వాత్మక లింగ శరీరమునకు జన్మ ఉంటుంది. లేదా పునర్జన్మ ఒకప్పుకోకపోతే జీవుడిపై అకృతాభ్యాగమము మరియు కృతవిప్రాశ దోషము కల్గుతుంది. అంతేకాక భగవంతుడిపైన కూడా వైషమ్య, నైర్ఘుణ్య దోషము ఆరోపించే అవసరమేర్పడుతుందని చెబితే నేను ఆత్మ అసంగద్రష్ట! లింగ శరీరముయొక్క జన్మ జన్మాంతరాలు ఆత్మతో ఏమీ సంబంధము లేదు! అని చెప్పాలనుకున్నాను. కానీ నా మనోరాజ్యం నా మనస్సులోనే ఉండిపోయింది. వారు ప్రసన్న ముద్రతో ఇలా అన్నారు. బాబూ! (పుత్రా) నీవు నీ బుద్ధిని పునర్జన్మను నిరూపించడానికి ప్రయోగించకు. జన్మరాహిత్యంపైన ప్రయోగించు. ఈ తిరుగులేని, ఖండిచలేని జవాబును విని నేను ఆశ్చర్యచకితు డయ్యాను. నిజంగా ఇలాంటి సమాధానం అశ్రుతపూర్వము, కరుణా పూర్వము, పరమార్థ బోధకము అయినది. అప్పటి నుండీ నేను ముక్తుడిని అన్న అభిమానము వదలి సత్సంగము చేయవలెనన్న ధృఢ ప్రేరణ గల్గినది. శ్రద్ధ లేక భక్తితో దృఢత్వము రాదు. వైరాగ్యము లేక వేదాంత జ్ఞానములో ప్రగతి గలుగదు. ఎప్పుడైతే భగవంతుడి ఐశ్వర్యం పట్లకూడా వైరాగ్యం కల్గుతుందో, అప్పుడే పూర్ణవైరాగ్యం కల్గుతుంది. సృష్టి, స్థితి, సంహారాలు కూడా విక్షేపమే అని అర్థం చేసుకుని ఉదాసీనులై అసంగులైనపుడు పరమార్థానుభవ యోగ్యత కలుగుతుంది. సంపూర్ణ విచారణ బ్రహ్మానుభూతిలో పర్యవసిస్తుంది. భగవంతుడి స్వరూపము నిస్సంగము, (సంగరహితము). మరి స్వభావము దయాళుత్వము.

తత్త్వజ్ఞుడైన మహాత్ముడి జీవితంలో బ్రహ్మాకార వృత్తి నిరంతరమూ ఉంటుంది. తత్త్వజ్ఞుడుకి అవిద్య నివృత్తి అయివుంది. అనుభవం కలుగదు. అలాగ అయితే అవిద్య అనేది ముందు సత్యమై ఉంటే, తరువాత నివృత్తి అయిందనుకోవడానికి వారి అనుభవంలో అవిద్య అన్నది లేనేలేదు. నాసీదస్తి భవిష్యతి.

జ్ఞానము జ్ఞానమే. దానిలో పరోక్ష-అపరోక్ష అన్న భేదము లేదు. దైహిక దృష్టిలో ఈ బేధము కల్పితము.

జీవన్ముక్తి-విదేహముక్తి వీటిలో భేద-కల్పనయే అమంగళకరము. ఆత్మయొక్క స్వతఃసిద్ధ స్వరూపమే ముక్తి.

మన ఆత్మను పరిచ్ఛిన్నమైనదని అనుకుంటూ, అనుకుంటూ ఈ భ్రాంతి దృఢమయిపోయింది. మరి దానిలోనే రుచి కలుగుతోంది. అభ్యాస-వైరాగ్యాల వల్ల పరిచ్ఛిన్నత పట్ల కల రుచి నశించిపోతుంది, మరియు అర్థం చేసుకుని తెలుసుకోవడం వల్ల భ్రాంతి తొలగిపోతుంది.

నివృత్తి పరాయణత, అభ్యాసము ఇవి రానిదే సాధు జీవితంలో ఆనందమే లేదు.

ఝూసీ సత్సంగము ఇలాంటి అనేకమైన అశృతపూర్వ (ఎపుడూ విననటువంటి) విచారములు-పరమ్పరాగతముగ శ్రవణగోచరమైనవి.

తీర్థరాజమైన ప్రయాగ పావన క్షేత్రము. గంగానది యొక్క రమణీయమైన తటము. త్రివేణీ సంగమము యొక్క సాన్నిధ్యము. అర్ధకుంభమేలా శుభ అవసరము. భిన్న-భిన్న సంప్రదాయాల సంత్-సత్‌పురుషుల సత్సంగము. మాఘమేలా కోసం వచ్చిన సత్పురుషులు, యాత్రికుల సముదాయము, అన్నీ దర్శనీయమే! భాగీరథి ఒడ్డున దూరదూరం వరకు విరక్త అవధూతలయొక్క కుటీరాలున్నాయి. అయినా శ్రీఉడియా బాబాజీ వారి సత్సంగవైభవం అద్భుతముగా వుండేది. జిజ్ఞాసులు, జ్ఞానులు, విరక్తులు, విద్వాంసులు, వస్తూ వుండేవారు. చాలా జటిలమైన ప్రశ్నలు వేస్తుండేవారు. బాబా నేమో నవ్వుతూ నవ్వుతూ చిన్న చిన్న మాటలతోనే సమాధానం చెబుతూండేవారు. ఆ వాతావరణమంతా అత్యంత చమత్కారపూర్ణంగా ఉండేది. శ్రీ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారి గారి సంవత్సర పర్యంతం జరిగిన అఖండ నామ సంకీర్తన మహాయజ్ఞము యొక్క సమాప్తి మహోత్సవము జరిగింది. బ్రహ్మచారిగారు మొదటి రోజే బాబా దగ్గరకు వచ్చి, 'బాబా! మీకు అన్నపూర్ణ సిద్ధి వున్నది. అపుడు ఇక మీరే ఈ కార్యం సంభాళించుకోవాలి. మా కార్యాలయములో కేవలం రెండువందల యాభై

రూపాయలు మాత్రమే వున్నాయి' అని నివేదించుకున్నారు. బాబా నవ్వేశారు. మరి రోజు, రోజూ భోజనాలు జరుగుతూ వుండేవి. అన్నపూర్ణ తన ఖజానా తెరిచివేసింది. రెండు వందల యాభైరూపాయలు ఒక రోజు ఫలహారానికి కూడా సరిపోదని చెప్పనవసరం లేదనుకుంటాను.

అనుగ్రహ-విగ్రహుడైన సదాశివుని సేవించి జగదంబ అన్నపూర్ణ కూడా కృతార్థురాలైనది. ఈ రోజుల్లో గొప్ప-గొప్ప మహాత్ములు, జిజ్ఞాసులు దేశ-విదేశాల నుండి తరలి వచ్చిన శ్రద్ధాళువులు మరియు కేవలం కూతూహల ప్రియులు అందరు వస్తూ వుండేవారు. 'పాల్ బ్రంటన్' ఇలా అడిగారు, 'మీరు కూడా ఏదైనా సిద్ధిని చూపించండి' అని బాబాతో అన్నారు. ఒక నీటి బిందువు శరీరంగా తయారైంది. తిరుగాడుతుంది. ఆలోచిస్తుంది, ఇంతపెద్దగా కన్పిస్తూం వుంది. ఇంతకంటే శ్రేష్ఠమైన సిద్ధి కానీ, చమత్కారం కానీ ఏమివుంది? దేనిని చూసినీవు విశ్వసిస్తున్నావు?

శ్రీ మహరాజశ్రీ (బాబా), 'నీవు బ్రహ్మవు' అని ఎపుడు అనరు. 'నేను బ్రహ్మను' అని కూడా అనరు. వారిని ఎవరైన 'మీరు ఎవరు?' అని ప్రశ్నిస్తే 'నీవు ఏమి చూస్తున్నావో అది' అనేవారు. ఒక్కొసారి 'నేను చరా చర జగత్తుకు సేవకుడిని' అనేవారు. మరోసారి 'నా ఒక్కో రోమ కూపంలో కోటి కోటి బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు విస్ఫులింగాలలాగ మెరుస్తూ లీనమైపోతూ వుంటాయి' అనేవారు. ఎవరైనా వారితో మీరు మాకు తండ్రి, స్వామి, మిత్రుడు అని అంటే 'అవును' అనేవారు. వారి దృష్టిలో ఏదీ విశేషమన్నది లేదు అని స్పష్టంగా తెలిసేది. వారి పట్ల ఎవరు ఏ విధమైన విశేషతను ఆరోపించినా అన్నిటికి 'ఠీక్ హై' (సరే) అనేవారు. విధి, నిషేధమేదీలేదు. వారి ఉన్ముక్త మందహాసమే ఈ సమగ్ర ప్రపంచమేమో అనిపించేది.

వారి శరీరాన్ని ఎవరైన ఎత్తుకెళ్ళేవారు దొంగగా, వారి బోజ్జాపై తలవుంచి ఎవరైనా పడుకునేవారు ఎవరో వచ్చి పూజ చేస్తారు, ఎవరో వచ్చి ఊయలలో ఊపుతారు. కొందరు కృష్ణుడంటారు. కొందరు రాముడంటారు. కొందరు శివుడంటారు. వారైతే స్వయంగా ఎవరికీ నీ విలా అనుకో, అలా అనుకో అని ప్రేరణ కలిగించరు. ఎవరైన అనుకుంటే వద్దనరు. లోకులు నిందించారు, స్తుతించారు. పూజా-ప్రతిష్ఠా, అవమానం-తిరస్కారము అన్నీ జరుగుతూ వుండేవి. పూలమాలలు అర్పించేవారు. గొడ్డలివేటు

వేసినవాళ్లు వున్నారు. కానీ ఇవన్నీ ఇతరుల దృష్టిలో మాత్రమే. అజ్ఞానుల దృష్టిలోనే ఇవన్నీ, వారి దృష్టిలో ఏమీ లేదు. ఎలాగుంటే అలాగే అవిచలముగ, నిర్వికారముగ వుండేవారు. ఎవరైన ఎపుడైన అధిష్ఠాన స్వయం ప్రకాశపరబ్రహ్మ మూర్తిని గనుక చూసివుంటే అపుడు చెప్పగలము వారు మా మహారాజశ్రీ వారిని సరిగా దర్శనం చేసుకోగలిగారని. అన్నీ అధ్యారోప-అపవాదాలు వారిలోనే వుండేవి, పోయేవి. అందరి పరమార్థస్వరూపము పరబ్రహ్మమే. ఎందరో మహాత్ములు అలా ఉద్ఘోషించారు. కానీ వారు పరబ్రహ్మయొక్క వ్యావహారిక స్వరూపము. జిజ్ఞాసులకు వారి బ్రహ్మవిద్వరిష్ఠులైన మహాత్ములు, భక్తులకు భగవంతుడు, కాని వారు స్వయంగా ఏమిటన్నది వారెపుడూ చెప్పేవారు కాదు.

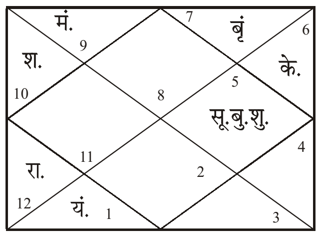
మా జన్మ జన్మల పుణ్య ఫలమో లేక భగవంతుని భూరి భూరి అనుగ్రహమో మాకు వారి సత్సంగము, ఘనిష్ఠమైన సంపర్కము మరియు వార్తాలాపములు చేయు సుఅవసరము కలిగినది. మేము వారితో పాటు యాత్రలు చేశాము. భోజన, శయనాదులు, చేశాము. చాలా సంవత్సరాలు వారి ఒడిలో క్రీడించాము. వారి ఆ ఆనందస్వరూపము, ఆ మందహాసం, ఆ మృగేంద్రుడి నడక లాంటి తీరు (సింహకీ సీ చాల్) ఆ వేదాంత గర్జన, ఆ నిరాపేక్షతా ఇప్పటికీ నా నేత్రాల ఎదుట నృత్యం చేస్తుంది. వారి ఆప్తులలో (నిజజన్) నేనూ ఒకడిని అని తలచుకుంటే ఆ కల్పనతోనే నేను పులకించిపోతువుంటాను. నేను అలిగినా వారు నన్ను సమాధానపరచేవారు. నేను ఏదైన తినకపోతే, వారు తినిపించేవారు. నేనయితే నా మనస్సుతో వారికి ఒక మాల కూడా వెయ్యలేదు. ఒక పూవైన అర్పించలేదు. కానీ నేను వారిలో లీనమయినట్లు, వారు నాలో లీనమయినట్లు నాకు అనేక సార్లు అనుభవం కలిగింది. వారేమో తన స్థానంలో తను స్థిరంగా ఉన్నారు. వారిలో (ఆ ఆనందాంబుధిలో) మునిగి తేలడం శాశ్వతమయినది. ఇలాగే జరిగింది. జరుగుతూ ఉంది. మా అవిచ్ఛేద సంబంధాన్ని మాయ, ప్రకృతి, అవిద్య అథవా సర్వాంతర్యామి ఈశ్వరుడయినా సరే వేరు చేయలేడు. ఇది అవిచ్ఛిన్నము, శాశ్వతము, పరమార్థము.

మా మహారాజశ్రీ వారి జన్మస్థలం-సముద్రపు పాలనురగలాంటి ఉత్తాల తరంగాలతో ప్రక్షాళితమై, చుంబితమైన నీలాచలము-శ్రీ జగన్నాథపూరి పావన పుణ్యక్షేత్రము.

ఆ సమయంలో రాజా ప్రతాప రుద్రుడు పూరీకి రాజు. వారి కుల గురువు శ్రీ కాశీమిశ్ర. అది శ్రీ చైతన్య మహాప్రభువు అవతార కాలం. కాశీ మిశ్ర వారి వంశ పరంపరలోనే చాలా తరాల తర్వాత శ్రీ ఉదియాబాబాజీ జన్మించారు. రాజగురువు లయినందున వారి వంశీయులకు అత్యంత గౌరవము ఉండేది. వారు ప్రాచీన పరంపరకు చెందిన నిష్ఠా గరిష్ఠులు. ఇంట్లో కర్మ కాండకు ప్రాధాన్యత ఉండేది. ఆంగ్ల భాష చదువుకున్న వాళ్ళతో మాట్లాడ్డానికి కూడా సంకోచపడేవారు. ఇతరుల ఆసనం పైన కూర్చునేవారు కాదు. ఎద్దుల బండి కూడా ఎక్కేవారు కారు. పాలకీలోనే బయటికి వెళ్ళేవారు. జోళ్ళువేసుకునేవారు కాదు. అన్య బ్రాహ్మణుల ఇళ్ళల్లో కూడా భోజనం చేసేవారు కాదు. చుట్టు ప్రక్కల యాభై - అరవై గ్రామాల ధర్మవ్యవస్థ వీరి చేతిలో ఉండేది. చెప్పవచ్చేదేమిటంటే శ్రీ ఉడియాబాబాజీ వారి జన్మ అత్యంత ప్రతిష్ఠాత్మక వంశలోనిది అని.

శ్రీ చైతన్య మహాప్రభువు సమయంలో కాశిమిశ్ర తర్వాత కూడ వారి వంశజులు వైష్ణవులే. కానీ శ్రీ ఉడియాబాబాజీ జన్మకు ముందు కొన్ని తరాలకు పూర్వము ఆవంశంలో కాళిమాత ఉపాసన మొదలైంది. వీరి ప్రపితామహుడు కాళి-మంత్రము జపించేటప్పుడు పొరపాటున కృష్ణ మంత్రము ఉచ్చారణ జరిగినది. క్రీం అనే బదులు క్లీం అన్నారు. కాళీమాత ఆయన ముఖంపైన ఒక దెబ్బ కొట్టారట. అది సొట్టపోయింది. అలాగే వుండిపోయింది. జన్మతా అలాగే వుండిపోయినది, అని చెప్పుకుంటారు జనం.

వారి పుత్రులు వాసుదేవ మిశ్ర. వారికి ముగ్గురు పుత్రులు, ముగ్గురు పుత్రికలు. అందరి కంటే చిన్నబ్బాయి పేరు వైద్యనాథ మిశ్ర. వారి పుత్రులే శ్రీ ఉదియాబాబాజీ. వారి జన్మ నామము శ్రీ ఆర్తత్రాణ మిశ్ర.

విక్రమ నామ సంవత్సరము 1932, భాద్ర కృష్ణ సప్తమి, సోమవారం మధ్యాహ్నం సమయం వారు జన్మించారు. ఆ రోజు స్మార్తుల శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమి. సూర్యోదయ ఇష్ట 16-6-30 వృశ్చిక లగ్నం. సూర్యస్పష్ట 4-7. కృత్తిక నక్షత్రం ప్రథమపాదం మేషరాశి.

పాలన-పోషణ మేనత్త చేశారు. స్వభావంలో చంచలత లేదు. ఆట పాటలలో అభిరుచి లేదు. ఎవరైన కొట్టినా సరే గమ్మని వుండేవారు. ప్రతి క్రియ వుండేది కాదు. కళ్ళు మూసుకుని కూర్చుంటే దానంత సుఖం మరిలేదు. అలా వుండేవారు.

నాలుగు సంవత్సరాల నుండి పన్నెండు సంవత్సరాల వరకు ఇంటి వద్దనే ఒరియా భాష, గణితము, సాధారణ సంస్కృతము నేర్చుకున్నారు. శరీరం దుర్బలంగా వుండేది. బంధువులకు వీరిని ఎక్కువ చదివించే ఇష్టముండేది కాదు. కాని పిల్లవాడైన ఆర్తత్రాణుడిలో మాత్రం చదువు పట్ల అభిరుచి వుండేది.

ఇంట్లోవారి అనుమతి తీసుకోకుండా చప్పుడు కాకుండ ఇంట్లో నుండి బయటపడి బాలేశ్వర్ వెళ్ళి మయూర్ బంఝ్ వచ్చారు. ఒక విద్యార్థి కూడ తోడు వున్నాడు. ఇంత చిన్న వయస్సులో ఇలాంటి సాహసము చెయ్యడం అంటే వారికి స్వాభావికంగానే స్వతంత్రత, అసంగత వున్నాయని తెలుస్తుంది. మయూర్‌బంఝ్ విద్యాలయంలో పండిత పద్మనాభాచార్యుడు వీరి తండ్రికి పరిచితుడే, అందువల్ల వారు వెంటనే పాఠశాలలో వీరిని చేర్చుకున్నారు. అక్కడ ఆర్తత్రాణుడికి ఈ చింత పట్టుకుంది - 'ఒకవేళ పంతులుగారు ఇంటికి కబురు చేశారంటే మరల తిరిగి వెళ్ళ వలసివస్తుంది' అని. అందువల్ల అక్కడ కూడా వారికి తెలియకుడ 'బాల్యాబేడా' వెళ్ళారు. అక్కడ ఐదు సంవత్సరాలు అధ్యయనము చేసి 'కావ్యతీర్థ' పరీక్ష ఉత్తీర్ణులయ్యారు.

కావ్యతీర్థ పరీక్షకు తయారయ్యే రోజుల్లోనే ఆర్తత్రాణుడి సహపాఠి గంగాధరమిశ్ర హఠాత్తుగ కలరా తగిలి చనిపోయారు. ఆర్తత్రాణుడి పట్ల ఆ అబ్బాయికి స్వంత సోదరుడిలాగ ప్రేమ వుండేది. ఆ అబ్బాయి మృత్యువు వల్ల వీరికి చాలా దుఃఖము కలిగినది, అప్పటి నుండే చిత్తములో వైరాగ్యము కలిగింది. ప్రపంచమంతా నశ్వరమని, నీరసమని అనిపించింది.

ఇంతలో అక్కడ వున్న రాజా వారు కృష్ణ చంద్రుడు, అతను వైష్ణవుడు. గోపీనాథ మందిరంలో ఉత్సవాల సందర్భంగా కలకత్తా నుండి బాల-సంగీత మండలిని పిలిపించారు. ఈ మండలి వారు ఎన్నో సుందరమైన నాటకాలను ప్రదర్శించారు.

ఒక బాలుడు శంకరుడి వేషాన్ని ఎంత బాగావేశాండటే చూసి ఆర్తత్రాణుడు ముగ్ధులయ్యారు. సిద్ధాననంలో కదలక కూర్చున్న శంకరుడిని చూసి మొదటి సారిగా సమాధినిష్ఠపట్ల స్ఫూర్తి కలిగింది. శ్రీకృష్ణుడి గోపాల లీల, వన భోజన లీల వీరిపైన ఎంతో ప్రభావం చూపించాయి. గదిలోకి వచ్చాక ఆ చింతనలో మునిగి భావసమాధి కలిగింది. మూడు రోజులు ఏమీ తినకుండా వీరు ఇలా భావమగ్నస్థితిలో వుంటే తోటి విద్యార్థులు వీరికి ఏదో జబ్బు చేసిందనుకున్నారు. వారికేం తెలుసు?! ఇది రోగము కాదని, భవరోగ నివారణమని!

విద్య పూర్తయిన తర్వాత ఆర్తత్రిణుడు ఇంటికి తిరిగి వచ్చారు. పైతృక వృత్తి చేస్తున్నాగాని వీరి మనస్సు భక్తి, వైరాగ్యం మరియు యోగము వీటి వైపే లాక్కుని పోతోంది. ఆ సమయంలో ఒరిస్సాలో భయంకరమైన దుర్భిక్షము ప్రకోపించింది. ఆకలితో సంతప్తులై ప్రజలు క్రిమి కీటికాలలాగ చనిపోయారు. కొందరు పెరుగులో కొందరు నీటిలో మట్టిని కలుపుకుని త్రాగేవారు. కొందరు విషము త్రాగి కాల గర్భంలో కలిసిపోయారు. ఆర్తత్రాణుడు, ఆర్తత్రాణుడే కదా! వారు దుఃఖితులకు సహాయం చెయ్యాలని నడుంబిగించారు. ఎంత ప్రయత్నించినా తను ఆశించినంతగా సేవ చెయ్యలేక పోతున్నానే అని వారి చిత్తము అత్యంత వ్యధితమయినది.

క్షుధాపీడితుల, క్షుధానివారణకు ఉపాయమేమిటి? అని ఆలోచిస్తూ, ఆలోచిస్తూ ద్రౌపదీదేవి దగ్గర వున్నటువంటి అక్షయపాత్రలాటిది ఏదైన వుంటే నేను నిరంతరము వీరందరికీ తిండిపెట్టవచ్చుకదా అనిపించింది. భగవదారాధనవల్ల అటువంటి పాత్ర పొందవచ్చు అని నమ్మి ఆత్రత్రాణుడు చైత్ర కృష్ణ పంచమి సం.1951న ఒక చెంబు, పదకొండు రూపాయలు మాత్రము తీసుకుని ఇంటినుండి బయలుపడ్డారు. జగజ్జననిని గురించి అనుష్ఠానం చేసి అటువంటి పాత్ర సంపాదించి ప్రజల దుఃఖాన్ని నివారిస్తాను అని అనుకున్నారు. కామరూప కామాఖ్య దారి(ఆసామ్) పట్టారు.

పూరీ నుండి కలకత్తా అటు నుండి గోఆలంద్ మరి అటునుండి గోహాటీ. కామాఖ్య దేవి క్షేత్రము దర్శించి ఆర్తత్రాణుడి చిత్తం ప్రసన్నమయింది. సిల్‌హట్‌లోని ఒక బెంగాలీ సజ్జనుడు వీరి అనుష్ఠానము కోసము కావలసిన ద్రవ్యమును ఏర్పాటుచేశారు. వీరి విధి పూర్వకంగా నవదుర్గా అనుష్ఠానం మొదలుపెట్టారు.

అనుష్ఠానం బాగా జరుగుతూ వుంది. స్వప్నంలో దేవి దర్శనం కూడా కలిగింది. అపుడే ఒక రోజు ఒక మహాత్ముడి ద్వారా "వివేక చూడామణి" శ్రవణం చేసే సదవకాశం లభించింది. అది విన వీరికి చిత్తంలో ఎటువంటి స్ఫురణ కలిగిందంటే "ఒక వేళ దేవి నా కోరిక ప్రకారం ఒక పాత్ర ఇచ్చినా, ద్రౌపది దగ్గర వున్న అక్షయ పాత్రలాంటిది నాకు లభించినా దాని వల్ల ఏమవుతుంది? ఎందరు అన్నం కోసం నా వద్దకు రాగలుగుతారు? నేను మాత్రం ఎన్ని రోజులు జీవిస్తాను? నేనయినా అమరుడనవను కదా? అంతే కాకుండా అన్నం దొరికినంత మాత్రానే లోకుల సమస్త దుఃఖాలు మాసిపోతాయా? ఇలా ఆలోచించి సకామ అనుష్ఠానము సరి అయినది కాదు అని ఆర్తత్రాణుడికి అనిపించింది. సకల కోరికలు త్యాగం చేసి జగజ్జనని భజన చెయ్యాలి అని నిశ్చయించుకుని అనుష్ఠానము వదలి కాశీకి బయలుదేరారు. మాత అన్నపూర్ణ, విశ్వనాథుల దర్శనం చేసుకుని వైద్యనాథ ధామం గుండా వెళ్ళి ఇంటికి తిరిగి వచ్చారు.

అనుష్ఠానం వల్ల ఆర్తత్రాణుడి మనసులో మాతృభక్తి, వైరాగ్యము దిన దిన ప్రవర్ధమానమయింది. ఇంతలో వారిని పెంచిన స్నేహమయి మేనత్త చనిపోయారు. వారి పట్ల ప్రేమ వల్లనే వీరు మాటి మాటికి ఇంటికి తిరిగి వస్తూ వుండేవారు. సరే ఈ బంధనమూ పోయింది అనుకున్నారు ప్రసన్నంగా. ఇంట్లో వారేమో వీరిని వివాహబంధంతో కట్టిపెట్టాలని తొందరపడుతున్నారు. కానీ ఒక జ్యోతిషుడు 32 సంవత్సరాలు మాత్రమే ఆయుస్సువున్నదని చెప్పగానే వారు వివాహప్రయత్నాలు మానేశారు. వీరికి చాలా సంతోషం కలిగింది.

ఆర్తత్రాణుడు, జగన్నాథపురీ వచ్చి అక్కడి గోవర్ధన పీఠాధీశ్వరుడైన జగద్గురు శంకరాచార్య స్వామి శ్రీమధుసూదన తీర్థతో నైష్ఠిక బ్రహ్మచర్య దీక్షతీసుకున్నారు. వీరికి బ్రహ్మచారి వాసుదేవ స్వరూప్ అని కొత్త పేరు పెట్టారు. తండ్రికి, మామకు దీనివల్ల చాలా దుఃఖము కలిగింది. కానీ ఏమి చెయ్యగలరు? జగద్గురువు గారన్నారు, 'ఒక వేళ నేను దీక్ష ఇవ్వకపోతే వేరే ఎక్కడైన వెళ్ళి దీక్ష తీసుకునేవాడు కదా? నా దగ్గరనే వుంటే మీకు కూడా అనుకూలంగా వుంటుంది' అని ఆలోచించి దీక్ష ఇచ్చాను. అని చెప్పి వారిని సమాధాన పరచారు.

ఇప్పుడు బ్రహ్మచారి వాసుదేవ స్వరూపుడికి సిద్ధగురువను వెతికి పట్టుకోవాలన్న తపన ఎక్కువైంది. కాశీ నుండి రామేశ్వరం వరకు మొత్తం భారతదేశమంతా వెతికారు. ఈ అన్వేషణలో వారికి నానా ప్రకారాల అనుభవాలు కలిగాయి. కొందరు ఊర్ధ్వరేతసులవడానికి శ్రీధితసఖియా - నెయ్యి చక్కెరతో తినమన్నారు. ఇంకొందరు ఇంకొకటి ఇలాగ... ఒక్కొక్కరు ఒక్కొ విధంగా సలహాలిచ్చారు. కొందరు వనమూలిక ఇస్తామన్నారు. అలాటివాటి వల్ల చమత్కారాలు చేసి లోక ప్రతిఫష్ఠ పొందాలన్న కోరిక కలిగితే ఇక ఈ ప్రతిష్ఠ గర్వము వీటివల్ల మాయా మోహాలలో చిక్కుకుపోతే ఏమి లాభం? అని అనుకున్నారు.

గోఆలంద్‌లోని ఒక చోట వీరికి స్త్రీలు చుట్టుముట్టారు. వీరు వారికి సాష్టాంగ ప్రణామం చేసి 'తల్లులారా! నాకు బజారుకు వెళ్లడానికి మార్గం చూపించండి' అన్నారు. మాతృభావం వల్ల వారి దృష్టి మారిపోయి ఆదరంగా వీరికి దారి చూపించారు. గారోపర్వతంపైన ఒక సిద్ధుడు కలిశాడు. వారికి జపవిధి, మంత్రము అడిగితే వారు ఎవరైతే నా కూతురును వివాహమాడతారో వారికి కట్నంగా నేను నా విద్యను ఇస్తాను' అన్నారు. అటు నుండి తిరిగి కామాఖ్య మందిరంలో జగదంబ దర్శనం కోసం బడపేటా వచ్చారు. అక్కడ భగవాన్ కాలియకాంతుడి దర్శనం చేసుకుని కొన్ని రోజులు అక్కడనే వుండి సాధనలో ప్రవృత్తులయ్యారు. ఈ విషయం మణిపూర్ రాజమాతకు తెలిసింది. వారు ఎంతో బ్రతిమాలి వారిని రాజమహల్‌కి తీసుకెళ్ళారు. అక్కడ విరక్తుడైన వారి రాజకుమారుడితో పరిచయం చేశారు. రాజ కార్యములు నిర్వహించు కొమ్మని వీరు చెబితే రాజ కుమారుడు ఇలా అన్నాడు, 'మహరాజ్‌జీ! (ఉత్తర భారతంలో గురువుగారిని అలా సంబోధిస్తారు) ఈ సంసారము అజగరము వంటిది. ఇది నోరు తెరుచుకుని కూర్చుని వుంది. రాగ-ద్వేషాలనే పళ్ళతో మనల్నందరిని నమిలి మ్రింగేస్తోంది. నేను అటువంటి రాగ-ద్వేషపూరితమైన వ్యవహారంలో పడదలచుకోలేదు'.

ఇపుడు బ్రహ్మచారి వాసుదేవ స్వరూప్‌కి 22 సం॥లు వచ్చాయి. బడపేటాలోని శివమందిరం యొక్క వృద్ధమహంత్ చాలా వ్యాధి గ్రస్తుడయ్యాడు. ఆ మహంత్ 'శిష్యులు రామేశ్వర యాత్రకు వెళ్ళివుండిరి. అస్వస్థులై ఒంటరిగా వున్న వారిని

చూసి వాసుదేవస్వరూప్ వారికి సేవ చెయ్యడం ప్రారంభించారు. వీరి ప్రేమ పూరితమైన సేవతో సంతుష్ఠులై వారు మందిర ధర్మాధికారులను పిలిపించి ఈ బ్రహ్మచారియే ఈ పీఠానికి ఉత్తరాధికారి అవుతాడు. వారినే నా తర్వాత మహంత్‌గా చెయ్యండి' అన్నారు.

పదిరోజుల తర్వాత వారి శరీరం శాంతమయింది. వారి ఆజ్ఞ ప్రకారం వాసుదేవ స్వరూపుడిని మహంత్ పదవిపైన అభిషిక్తుడిని చేశారు. కానీ వీరి మనసేమో ఈ మాయలో లిప్తమవకుండ జపము, అనుష్ఠానము, ఉపాసన-పూర్వంలాగే చేస్తుండేవారు. 'శత చండీ' అనుష్ఠానం చేశారు. దీనివల్ల వారికి 'వాక్‌సిద్ధి' కలిగింది. పరచిత్త జ్ఞానము కలిగింది.

పరచిత్త జ్ఞానము వల్ల వీరికి చాలా విక్షేపము కలిగింది. ఏ వ్యక్తి ఎదుటికి వచ్చిన వారి దోషం స్పష్టంగా కనిపించేది. 18 రోజులు జరిగేటప్పటికి ఈ సిద్ధి వల్ల వారికి చాలు చాలు నిపించింది. వారు జగదంబను ప్రార్థించారు 'అమ్మా! ఈ విక్షేపము నుండి నన్ను ముక్తుడిని చెయ్యి' అని. తల్లి దయవల్ల దాని బాధ తప్పింది.

ఆ వృద్ధ మహంత్ యొక్క శిష్యుడు రామేశ్వరం నుండి తిరిగి వచ్చాడు. ఈ పీఠానికి ఉత్తరాధికారిని నేనంటూ గొడవ చేశాడు. బ్రహ్మచారి వాసుదేవ స్వరూప్ స్వయంగా వారిని సమర్థిస్తూ వీరినే మహంత్‌గా చెయ్యమని చెప్పారు. నాకు ఈ గద్దె వద్దు అన్నారు. కానీ ట్రస్టీలు వీరిని వదలడానికి తయారుగా లేరు. అలాంటపుడు ఒక రోజు ఎవరికి చెప్పకుండా వీరు బడపేటా వదలి వెళ్ళిపోయారు.

మరల సిద్ధయోగుల అన్వేషణ మొదలుపెట్టారు. ఆసామ్, భూటాన్‌లలో చాలామంది హఠయోగులని చూశారు. నిర్వికల్ప సమాధి స్థితిని పొందిన యోగి కోసం చూశారు. కూచ బీహార్‌లో ఒక హఠయోగి కలిశారు. వారు వాసుదేవ స్వరూపుడి చేత ఆసనాలు, త్రాటకము, ధ్యానము, ధారణ మొదలైనవి అభ్యసింపజేశారు. సమాధి స్థితిని కూడా పొందారు. కాని ఆఖరున ఈ యోగి కూడ నిర్వికల్ప సమాధి పొందలేదని తెలిసిపోయింది.

బాలేశ్వరమనే వూరిలో ఒక ఇంట్లో నిప్పంటుకుంది. ఆ ఇంట్లో వారు బయటికి రాగలిగారు కానీ ఆ ఇంట్లోని నవవధువు మాత్రము లోపలే వుండిపోయింది. అందరూ వ్యాకులతతో బాధపడుతూ అరుస్తున్నారేకాని ఎవ్వరూ ఆ మంటల్లో వెళ్ళడానికి సాహసం చెయ్యలేకపోయారు. అపుడా దయనీయమైన స్థితిని చూసి ఆ చెలరగిన మంటల్లో దూరి ఆ నవవధువుని బయటికి తీసుకువచ్చారు. కానీ తాను బ్రహ్మచర్య వ్రతంలో వున్నందున స్త్రీ స్పర్శ కూడదు కదా. అందుకని వీరు మూడు రోజులు రాంత్రింబవళ్ళు ఉపవశించి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకున్నారు.

రామేశ్వరధామములో పది రోజులుండి సిద్ధయోగుల అన్వేషణ చేశారు. తర్వాత పండరపురము, పూనా, బొంబాయి మీదుగా హరిద్వారము, ఋషీకేశము వచ్చారు. ఎక్కడా తమ మనసుకు నచ్చినటువంటి యోగుల దర్శనం కలగలేదు. సుదీర్ఘ తీర్థాటన తర్వాత మరల గోవర్ధనమఠానికి తిరిగి వచ్చారు.

జ్యోతిషులు వీరు అల్పాయుష్కులని చెప్పారు. అందువల్ల వీరికి అనిపించింది 'ఈ శరీరము ఎప్పుడు పోతుందో తెలియదు. అందువల్ల సన్యాస దీక్ష తీసుకోవడమే మంచిది, అని ఆచార్య చరణులతో విన్న వించుకున్నారు. వారు కూడ సహర్షంగా వీరిని స్వీకరించారు. ముప్పై రెండు సంవత్సరాల వయసులో విక్రమ నామ సంవత్సరం (1964)లో వీరు సన్యాసం స్వీకరించారు. ఇప్పుడు వారికి యోగపట్టము ఇచ్చారు. 'దండీ స్వామి శ్రీ పూర్ణానంద తీర్థ'అని. కానీ వీరు ఉదియా బాబాజీ అన్న పేరుతో మహరాజశ్రీ ప్రఖ్యాతులయ్యారు. ఆచార్య చరణులకు వీరే ఆచార్య పీఠాన్ని సంబాళించుకోవాలని వుండేది. కానీ మఠము యొక్క వైభవము వీరిని ఆకర్షించలేక పోయింది. వీరు దానిని వదలి వెళ్ళిపోయారు. వెళ్తూ వెళ్తూ దండకమండలములను కూడా సాగరుడికి సమర్పించారు. ఎపుడైతే అన్నీ త్యాగం చేశామో ఇక జన్మకర్మ సన్యాసులకు తుష్ఠి కలిగించే ఈ ధర్మధ్వజం మాత్రము ఎందులకు అని అనుకున్నారు.

పూరి నుండి రాణిగంజ్, అటు నుండి వైద్యనాథధామ్, మరల అక్కడి నుండి కాశీ వెళ్ళాలనుకున్నారు మహరాజజీ. ఒక బ్రహ్మచారి అన్నారు, కాలినడకన వెళ్ళాలంటే చాలా దూరమవుతుంది. రైలులో వెళ్ళండి అని సలహా ఇచ్చాడు. సరే అనుకుని స్టేషనుకు వెళ్ళారు. అక్కడ ఆ బ్రహ్మచారి వీరికి తెలియకుండా పానీయంలో భంగు

కలిపి త్రాగించారు. ఎప్పుడూ మాదక ద్రవ్యములను సేవించలేదు. వీరికి రైలు మారాలి కానీ వీరు మెలకువ లేకుండా మత్తుగా పడివున్నారు. కాశీ వెళ్ళాల్సింది, ఛాప్రా వెళ్ళారు. టికెట్ కలెక్టరు కాశీ టికెట్టు చూసి అగ్గిమీద గుగ్గిలమయ్యాడు. చాలా కోపంతో ఇలా అన్నాడు 'నీకు ఈ రైలు కాశీ వెళుతుందా ఛాప్రా వెళుతుందా అన్నది కూడా తెలియదా? పెద్ద సాధువటమరి' టికెట్టు కలెక్టరు చేసిన అవమానం చాలా మనసుకు తగిలింది. స్టేషను నుండి బయటికి వచ్చి గంగాతీరమునకు వెళ్ళి అక్కడ గంగా జలము చేతిలో తీసుకుని 'ఇక ఎప్పుడూ ఏవిధమైన వాహనముపైన కూర్చోను' అని సంకల్పం చేసుకున్నారు.

ఇక మహారాజశ్రీవారి పాద యాత్ర మొదలైంది. ఇక ఛపరా నుండి కాశీకి బయల్దేరారు మహరాజ్‌జీ. గంగా నది తీరతీరాల నుండి నడుస్తూ గాజీపూర్ చేరుకున్నారు.

ఎవరినీ ఏమీ అడిగేదిలేదు. అయాచిత వృత్తి యాదృచ్ఛికంగా ఏది దొరికితే అదే. అలాగే అక రోజు ఏదో పండు దొరికింది. అది చాలా చేదుగా వుండింది. అది తినంగానే వారికి కలరా సోకింది. వాంతులు, విరోచనాలతో సుస్తిపడ్డారు. మూర్ఛావస్థ వచ్చింది. డబ్బు లేక సంస్కారం చేయలేనటువంటి శవాలు నీటిలో కొట్టుకుని కొట్టుకుని ప్రవహించి ఒక చోట కూడినవి ఆ గుంపులో వీరుకూడా పడివున్నారు. సాయంకాలం ఎవరో శవసంస్కారం చేయడానికి వచ్చిన వాళ్ళు వీరు వేదనతో మూలగడం చూసి దగ్గరికి వచ్చి చూశారు. వీరి శరీరంలో ప్రాణం వుంది. వారు వీరికి స్నానం చేయించి, బట్టలు శుభ్రం చేసి అక్కడ తీరం దగ్గర వున్న ఒక వట వృక్షం క్రింద పడుకోబెట్టారు. పెరుగు తెచ్చి తినిపించారు. అదీ అరగలేదు. వాంతి అయిపోయింది. రాత్రంతా అర్ధ మూర్ఛావస్థలోనే వున్నారు. ఉదయం సూర్యోదయంతో పాటు వీరి శరీరంలో నవజీవనం కలిగింది. దగ్గరలోనే ఒక ఉదాసీన బాబా గారి స్థానమున్నది. వారి దర్శనార్థము వెళితే వారు వీరికి పెరుగు-ఖిచిడి (పొంగలి) తినిపించారు.

తర్వాత ఒక పరమహంస ఆశ్రమమం చేరారు. వారన్నారు 'ఇది మీకు కొత్త ప్రదేశం, కొత్త భాష, ఇక్కడి భోజనపానాదులు, ఆచారవ్యవహారాలు మీకు తెలియదు.

పావన ప్రసంగములు

ఇక్కడ మీరు అయాచిత వృత్తితో వుండాలంటే చాలా కష్టం. అందువల్ల మాధుకరి వృత్తితో వుండటం మంచిది' అన్నారు. వారి సలహా ప్రకారం మాధుకరి వృత్తి చేస్తే మానాప మానాలు, ప్రియ, అప్రియ వచనాలు, ఆకలి దప్పులు మొదలైన ద్వంద్వాలను సహించుకోవడానికి అభ్యాసమవుతుంది అని అనుకున్నారు. తితిక్ష, తపస్సు వృద్ధి అవుతుంది. మరి ఆ విశ్వంభరుడి విధానము కూడా అనుభవమవుతుంది.

సైద్‌పూర్ నుండి ముందుకు నారాయణ నదికి కుడివైపు నడవడం ప్రారంభించారు. రాజవారీ స్టేషను దగ్గర ఒక దక్షిణాది స్వామి స్థానం కనిపించింది. దాని మహంతు రోగగ్రస్తుడై మంచం పట్టాడు. వారిని ఆ నిస్సహాయ స్థితిలో చూసి వారికి సేవ చేయడం మొదలెట్టారు. వారు చాలా జబ్బు పడ్డారని ఆశ్రమ ప్రబంధన సమితి మహారాజశ్రీని మహంత్ చెయ్యాలని నిశ్చయించారు. ఆ మహంతు అనుమతి తీసుకుని వీరిని విధివత్ మహంత్ పదవిపై అభిషిక్తుడిని చేశారు. మహరాజశ్రీ వారి వ్యవహారము, పూజాపారాయణ, సాధన, వీటిని చూసి అక్కడ ప్రజలు చాలా సంతుష్ఠులయ్యారు. ఏకాదశి రోజు శంకర భగవానుడికి అలంకారము రుద్రాభిషేకము, సంకీర్తన మొదలైన కార్యక్రమాలు మొదలుపెట్టారు. దీనితో అక్కడి ప్రజలలో చాలా ఉత్సాహం కనిపించింది. మెల్ల మెల్లగా దక్షిణాది స్వామికి స్వస్థత చేకూరింది. వారికి ఎపుడైతే ఏకాదశికి ఈ కార్యక్రమాలు మొదలెట్టారని తెలిసిందో అప్పుడు వారికి చాలా కోపం వచ్చింది. ఒకరోజు ఎవరో మహాత్ములు వచ్చారు. వారి దర్శనానికి నేను వెళ్తున్నాను.' అని మహరాజశ్రీ అనగానే వారు అన్నారు 'మహంత్‌లకు ఒక మర్యాద వుంది. వారు ఇతరుల దగ్గరికి వెళ్ళకూడదు. ఎవరికైన రావాలని వుంటే వారే వస్తారు!

మహరాజశ్రీ వారికి ఈ విధమైన కట్టడి నచ్చలేదు. ఆ రోజు రాత్రే వారు అక్కడి నుండి కాశీవైపు పాదయాత్ర చేశారు. గోవర్ధన పీఠము యొక్క వైభవము ఎవరిని బంధించ లేకపోయినదో వారిని ఈ చిన్న ఆశ్రమ-మహంత్ పదవి బంధించగలదా?

ఈ రోజుల్లో మహరాజశ్రీలో తత్త్వజిజ్ఞాస తీవ్ర రూపం దాల్చింది. కొత్త ప్రదేశం, కొత్త భాష. రొట్టె తినే అలవాటు లేదు, తింటే అరగదు. రోజు రోజుకు శరీరం చిక్కి శల్యమయింది. కాశీలో అన్నపూర్ణ, విశ్వనాథుల దర్శనం చేసుకుని గంగాతీరంలో వుంటూ రోజులు గడపసాగారు. తర్వాత ఒక మహాత్ముడు బలవంత చేస్తే అపుడు

అక్కడికి ఏడు మైళ్ళదూరంలో గంగాతీరంలో వున్న ఒక ఆశ్రమంలో చాతుర్మాస్యము చేశారు. అక్కడ చాలా మంది మహాత్ములుండేవారు. వేదాంత చింతనలో గడిపేవారు. గీతా, బ్రహ్మ సూత్రాలు, ఉపనిషత్తులు మొదలైన వాటిపైన విచారణ, విమర్శలు జరుగుతూండేవి. మహరాజశ్రీకి వీటిపట్ల (చర్చల) విశేషమైన అభిరుచి వుండేది కాదు. వారి హృదయంలో తత్త్వవిచారపు జిజ్ఞాస ఉగ్రరూపము ధరించింది. వారికి శాంతి దొరకలేదు.

'నేను ఎవరిని? ఈ ప్రపంచానికి కర్త ఎవరు? ఈ జగత్తు ఏమిటి? వస్తుస్థితి ఏమిటి?' రాత్రింబవళ్ళు అలాంటి ప్రశ్నలను చింతన చూస్తూ వుండేవారు. కొందరు ప్రస్థాన త్రయం అధ్యయనం చెయ్యమని సలహా ఇచ్చారు. కానీ బండి ముందుకు సాగలేదు. అలాగే తిరుగుతూ తిరుగుతూ ప్రయాగ క్షేత్రానికి వచ్చారు. ఆ సమయములోని తన స్థితిని వర్ణిస్తూ మహరాజశ్రీ ఇలా చెప్పారు. 'అపుడు ఆ సమయంలో నా స్థితి పిచ్చికుక్క స్థితిలాగ వుండేది. ఎవరినీ లెఖ్ఖ చేసేవాడిని కాదు. ఖండించడమే పని. ఆందోళనయే ఆందోళన. అన్ని నమ్మకాలూ సమాప్తమైపోయాయి.'

కఠోర సాధన చేసేవారు. విరక్తికి చరమసీమ, పాదయాత్ర. ఏ చెట్టు కిందో పడివుండడం. దొరికితే తినటం లేక పోతే నిరాహారం. పెనుగాలులు, తుఫాను, వర్షాల యాతన. ఒకరోజు చాలా ఉద్వేగము కలిగింది. జీవనమే భారం అనిపించింది. ఎందుకీ బ్రతుకు? అని అనిపించింది. ఇంత వరకు సర్వ సాక్షాత్కారము కలగలేదు. ఇటు వంటి జీవితం కంటే మృత్యువే మేలు.

తన వెంటవున్న ఒకే ఒక్క వస్తువు సొరకాయ బుర్ర కూడ గంగానదిలో విసిరేసి తను కూడా గంగానదిలో దూకాలనుకున్నపుడు హఠాత్తుగా భగవాన్ శంకరుడి వాణి వినిపించింది, 'ఆగు. చూడు చచ్చి ఏమి సాధిస్తావు? విచార చంద్రోదయ మవుతుందేమో, ఈ సంతప్త జీవితంపైన కూడ అమృత దృష్టి పడవచ్చు.'

మహరాజశ్రీ ఈ అంతర్ధ్వని కారణంగా గంగానదిలో ప్రాణత్యాగం చెయ్యాలన్న విచారాన్నయితే వదిలి వేశారు కాని హృదయములో చాలా అశాంతి వుండేది. దగ్గరలోనే ఒక పురాతన శివ మందిరం వుండేది. వీరు వెళ్ళి అందులో పడుకున్నారు.

శ్రద్ధా, విశ్వాసము, ఆశ అన్నీ సమాప్తమయ్యాయి. వీరు శివలింగంపైన కళ్ళు పెట్టి పడుకున్నారు. కాని శంకరుడు ఆశుతోషుడు కదా. మహరాజశ్రీకి ధ్యానంలో వారి ఎదురుగా ఇద్దరు మహాత్ములు కనిపించారు. ఒకరు సదాశివుడు, మరొకరు వసిష్ఠ మహాముని. గౌరవర్ణంతో భస్మ త్రిపుండ, రుద్రాక్షలతో విభూషితులైన దివ్య మూర్తులు దర్శనమిచ్చారు.

నమస్కరించి జిజ్ఞాసువు తన ప్రశ్నలను వారి చరణాల వద్ద నివేదించారు. ప్రశ్నలకు వెంట వెంటనే సమాధానాలు కూడా వచ్చాయి. ఒక దానికంటే ఒకటి అఖండమైన, దృఢమైన జవాబులు. అన్ని సంశయాలు ఒకటి ఒకటిగా తీరిపోయాయి. ఈ క్రింది రెండు శ్లోకాలు గుర్తు పెట్టుకోమని చెప్పారు.

నేతి నేతీతి నేతీతి శేషితం యత్పరం పదమ్ ।
నిరాకర్తుమశక్యత్వాత్తదస్మీతి సుఖీభవ ॥

జడతా వర్జయిత్వైతాం శిలాయా హృదయం చయత్ ।
అమనస్కం మహాబాహో తన్మయో భవ సర్వదా ॥

ఇది లేదు, ఇదిలేదు అలా స్థూలసూక్ష్మ కారణ ప్రపంచాలను నిషేధించిన తర్వాత ఏదైతే నిషేధించలేనటువంటి పరమపదము మిగిలివున్నదో, అదే నేను. అని తెలుసుకుని నీవు సుఖివిగా. ఈ అజ్ఞాన రూపమై జడత్వము వదలి శిలా హృదయ సమానంగా - అంటే ఘనీభూతమైన అమనస్కత ఏదైతే వుందో అందులో సర్వదా తద్రూపుడవై శుద్ధ చిన్మాత్రుడివిగా వుండు.

ఎటువంటి అమృతమయమైన సమాధానము. మహరాజశ్రీ కృతకృత్యులైనారు. వారి ఉద్వేగము, ఆందోళన శాంతించింది. జ్ఞాన-విజ్ఞాన రసధార ప్రవాహితమైనది. దానిని వివేచన చేస్తూ వారు ఇలా అంటారు. 'వైరాగ్యము యొక్క ఫలము బోధ, బోధయొక్క ఫలము ఉపరతి. రెంటికీ అంతరం ఇదే - వైరాగ్యము కలిగిన తర్వాత విషయముల పట్ల గ్లానికారణంగా భోగాసక్తి కలుగదు. ఉపరతి కలిగిన తర్వాత వస్తువు ఎదుట వున్నకూడా భోగప్రవృత్తి కలుగదు. దీని తర్వాత ఉపరతి వల్ల ఫలము-ఆనందము, ఆనందము యొక్క ఫలము శాంతి.

ఇపుడు వారి జిజ్ఞాస సమాప్తమయినది. అనంత రస పిపాస జాగృతమయింది. అనంతంలో కలిసిపోవాలన్న ఆకాంక్ష తీవ్రమయింది. ప్రేమరసమే జీవనరసమై అంగాంగాల్లో తొణికిసలాడింది.

గంగాతీరం వెంట నడుస్తూ కాన్పూర్ వైపు ప్రయాణించారు. ఒక దగ్గర ఊబిలో ఇరుక్కుపోయారు. ఎంతపైకి రావాలనుకున్నా అంతలోపలికి కూరుకుపోతున్నారు. ఇక అంత్యకాలమే అని అనుకున్నారు. అపుడు సహజ భావంలో స్వరూప స్థితులయినారు. జీవన్మరణాలను గురించిన చింతయితే లేనే లేదు. వారి స్థితి 'నాభినందతి మరణం నాభినదంతి జీవనం' అన్నట్లుంది. అపుడే కొందరు వ్యక్తులు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. వారు ఒక వస్త్రమును విసిరివేసి 'బాబా! దీన్ని పట్టుకోండి' అన్నారు. బాబా పట్టుకున్నారు. అపుడు బాబాను ఊబి నుండి బయటకు లాగారు.

కాన్‌పూర్ నుండి వారు విఠూర్ వెళ్ళారు. జ్ఞానాశ్రమ్ స్వామి వారి దర్శనం చేసుకుని బరువాఘాట్ చేరారు. కొన్ని రోజులు అక్కడనే వున్నారు. ఆ స్వామి ప్రాణాయామంలో చాలా కుశలురు. ప్రాణాయామం నేర్చుకోవడానికి చాలా నెలలు వారి దగ్గరరే వున్నారు. శీతాకాలంలో ప్రాణాయామాల అభ్యాసము మొదలు పెడుతూండగానే స్వప్నములో జగదంబ దర్శనమిచ్చి 'ఈ పద్ధతి నీకు అనుకూలించదు, నీకు రాజయోగము అభ్యసించడమే మంచిది. ఇపుడు నీవు ఏది చేస్తున్నావో దానిని మార్చవలసిన ఆవశ్యకత లేదు' అని ఆదేశమిచ్చింది.

ఒక సంవత్సరము అక్కడవున్న తర్వాత మహరాజశ్రీ గంగాతీరానికి పై భాగమువైపు వెళ్ళారు. అక్కడ 30 సంవత్సరాలు ఒక వట వృక్షము క్రింద వున్న బర్‌గదియా బాబా దగ్గరికి వెళ్ళారు. ఇంకా అన్య సంత్‌మహాత్ములతో సత్సంగము చేస్తూ ఫరూఖాబాద్ వెళ్ళారు. అక్కడి నుండి గంగానది దాటి ఢాయిఘాట్ వెళ్ళారు. అక్కడ స్వామి ఆత్మానంద్ గారితో సత్సంగము చేసి మరల గంగదాటి ఇటువైపు ప్రయాణించ సాగారు.

ఆషాఢ మాసము. రాత్రి సమయం. దూర దూరం వరకూ ఎక్కడా ఒక పల్లె అయినా కనిపించలేదు. ఎక్కడ జనసంచారము కూడా లేదు. ఆకలి వేస్తోంది. మరో

ఉపాయం లేదు. అందుకని మహరాజశ్రీ ఒక శిశుంపా వృక్షము క్రింద సిద్ధాసనము చేసుకుని కూర్చున్నారు.

కొద్దిసేపట్లో ఆకాశంలో చంద్రోదయమయినది. ఇంతలో ఎక్కడి నుండో ఇద్దరు అందమైన బాలురు నవ్వుతూ తుళ్ళుతూ బాబాగారి దగ్గరికి వచ్చారు. 'బాబా! రొట్టె తింటారా?' అని అడిగారు.

వీరు అన్నారు 'సరే పిల్లలూ! మీ ఇల్లెక్కడ మీ జాతి ఏమిటి? వారు నవ్వుతూ 'మేమిక్కడ దగ్గరి పల్లెలో వుంటాము బాబా. మేము వైశ్యులము' అన్నారు. బాబా 'మీరు ఇంత రాత్రి ఒంటరిగా ఎందుకు తిరుగుతున్నారు?' బాలురు 'అలాగే ఆడుతూ ఆడుతూ ఇటు వచ్చాము.' అప్పటి వరకు బాబా బ్రాహ్మణుల యింటిలోనే భిక్షను స్వీకరించేవారు. కానీ ఈ బాలురను చూసి ముగ్ధులై వీరి బిక్షను స్వీకరించారు. విధి నిషేధముల శృంఖలం తెగిపోయింది.

కొద్ది సేపట్లో పిల్లలు రొట్టె, అరటి కాయ కూర తీసుకువచ్చారు. వీరు భోజనం చేశారు. పిల్లలు ఆడుతూ వున్నారు, బాబా భోజనమయిన తర్వాత మేము వెళ్ళమా అని అడిగి, బాబా సరే నంటే వెళ్ళిపోయారు.

మహారాజశ్రీ కాసేపు నిద్రించి లేచేటప్పటికి బ్రహ్మ ముహూర్త సమయానికి ఆ బాలురు మరల హాజరయ్యారు. అరె! ఇంకా తెల్లవారనేలేదు మీరు అపుడే ఎలాగవచ్చారు? అని బాబా అడిగారు. మేము ఆడుకోవడానికి వచ్చాము. అది సరే! మీకు త్రాగడానికి ఏమైనా కావాలా? అని అడిగారు. బాబా సరే నంటే వెళ్ళి ఒక మట్టి కుండలో మజ్జిగ తీసుకు వచ్చి బాబాగారి తుంబాలో పోసి వెళ్ళిపోయారు.

సూర్యోదయమైన తర్వాత బాబా దూరదూరం వరకు చూశారు. ఎక్కడా ఏదీ వూరున్నట్లు కనిపించలేదు. మార్గ మధ్యములో ఒక మహాత్ముడితో ఈ ప్రసంగమును గురించి చెబితే వారు 'ఇది విశ్వంభరుడి లీల' అని అన్నారు.

ఆనందంలో తేలుతూ మహరాజశ్రీ ముందుకు సాగారు. 'హరి ఆశిక్ కా మగ్ న్యారాహై' అనే పాటను మెల్లగా పాడుకుంటుంటారు. వారి శ్రీముఖం నుండి వెలువడి ఆ పాట ఆ వాతావరణంలో కలిసిపోయింది.

జిన్ ఖాన్ పాన్ నహి భావై హై । నహి కోమల్ వసన్ సుహవై హై ॥
సబ్ విషయభోగ్ నిత్ ఖారాహై, హరి ఆశిక్ కామగ్ న్యారా హై ॥
తిన్ సబ్‌సే నాతా తోడాహై, విషవిషయం సేమన్ మోడా హై ॥
నహి శృతికే కింకర్ హోతేహై, మన్ వాక్ అగోచర జోవే హై ॥
తిని విధి నిషేధ్ కోజారాహై । హరి ఆశిక్ కామగ్ న్యారా హై ॥
జైసా తను చలే చలాతే హై, జబ్ హరి దేవేతబ్ ఖాతే హై ॥
తిన్‌కే సంగ్ ఫిర్‌తా ప్యారా హై, ప్రియ సహత సభీ జగ్ జీతే హై ॥
జో ప్రేమ పియాలపీతే హై, ప్రియ సమేత సభీ జగ్ జీతేహై ॥
కుచ్ కరనా నహీ విచారా హై, హరి ఆశిక్ కా మగ్ న్యారాహై ॥

గఢీరామ్‌పూర్‌లో బ్రహ్మచారి మోతీరామ్ ఒక పాఠశాల నడిపేవారు. వారు బ్రతిమాలుకుంటే మహరాజశ్రీ వారు అక్కడ చాతుర్మాస్యం చేయడానికి ఒప్పుకున్నారు. విద్యార్థులకు ప్రేమతో చదువు కూడా చెప్పేవారు. ఆవూరి వారి బలవంతపై అక్కడ వారు రెండు సంవత్సరాలు వున్నారు. తర్వాత ఎటా జిల్లాలోని సహవాజపురములో కొన్ని రోజులు, మోహన్‌పూర్‌లో కొన్ని రోజులు ఆనందంగా వున్నారు. గ్రామీణులతో చాలా ఆత్మీయత ఏర్పడింది. వారంతా మహరాజశ్రీ వారు ఇక ఇక్కడనే వుండిపోతారు అని అనుకున్నారు. కానీ 'రమ్‌తా జోగి, బహతా పానీ, ఇన్‌కో కౌన్ సకే ఠహరాయ్?'

శ్రీ మహరాజశ్రీ వారి తీర్థాటనము, సత్సంగము, చింతన, మననము, సాధన చాలా సంవత్సరాల వరకు అలాగే సాగింది. ఈ యాత్రా క్రమములో వారు గంగా తీరములో వున్న రామ్‌ఘాట్ చేరారు. అనూప్ శహర్ నుండి రామ్‌ఘాట్ వరకు గల గంగానదీ తీరము పైననే వారు ఎక్కువగా నివసించారు. ముఖ్యంగా రామఘాట్ మరియు కర్ణవాస్‌లలోనే ఉండేవారు. ఇక్కడ దాదాపు పది సంవత్సరాల కాలం వీరి తీవ్ర సాధన జరిగింది.

ఆనందామృతంలో మునిగిన మహరాజశ్రీ వారు విక్రమనామ సం॥ 1972లో ఆషాఢమాసములో మొట్టమొదటి సారిగా రామ్‌ఘాట్ వచ్చారు. రాగ, విరాగాలు, ప్రేమ, ఉపరతి, తితిక్ష ఈ భావాలన్నీ వారు ముఖ కమలంపై నర్తిస్తుండేవి. రామ్‌ఘాట్ యొక్క రమణీయ మనోహరమైన గంగాతటము, అక్కడి భూదేవి యొక్క అద్భుత

దీప్తి వారిని ముగ్ధులను చేశాయి. అక్కడ మహాదేవుడి దర్శనం చేసుకుని ఇమ్లీవాలీ కుటీరంలో ఆసనం జమాయించారు.

మోహనపురంలో వున్నప్పుడే వారు సంప్రజ్ఞాత-అసంప్రజ్ఞాత సమాధుల యొక్క స్పష్ట అనుభవం పొందివున్నారు. రాత్రింబవళ్ళు సమాధిస్థితులై వుండేవారు. ఇరవై నాలుగు గంటలూ ఆనందమే ఆనందము.

ఇమ్‌లీవాలీ కుటీరంలో ప్రేమరసానందానుభూతిలో వుంటూ, వారు చాంద్రాయణాది అనేక వ్రతములను ఆచరించారు. బుద్ధ భగవానుడి లాగ వారు ప్రచండ తపస్సులో సంలగ్నమయ్యారు. చిదానంద సింధువులో వారు మునిగి తేలుతూ వుండేవారు. ఆ ఆనందంలో అపుడపుడు ఇలా పాడుకునేవారు.

తదానైవ బాలో యువా భోగలోలస్తథా నైవ వృద్ధః సమాసన్న కాలః ।
నవా సాధుశీలోఽ ప్యధాసాదు శీలః చిదానంద సింధౌ యదాహం నిమగ్నః ॥

తదా నైవ బద్ధో నముక్తో నరాగీ విరాగీ న సంగీ త ధానో వియోగీ ।
న యోగీ న భోగీ న సంసార రోగీ చిదానంద సింధౌ యదాహం నిమగ్నః ॥

తదా నైవ జాగ్రత్సుషుప్తిన్న చాస్తిన వా స్వప్న యేషా తురీయాపి కాచిత్ ।
నహి చోన్మనీనోగతాయాతనామ్నా చిదానంద సింధౌ యదాహం నిమగ్నః ॥

తదా నాసనం ప్రాణ రోధో నిరోధీ నవా ధారణానో న వా ధ్యానమేకమ్ ।
తదా కారకాణాం సమాధిర్నకశ్చిత్ చిదానంద సింధౌ యదాహం నిమగ్నః ॥

తదా నాప్య బేధో నబేధో నబోధో చాబోధ ఏష వినోదో న ఖేదః ।
అహో నా ముకుందో నచానందకందో చిదానంద సింధౌ యదాహం నిమగ్నః ॥

ఈ చిదానంద సింధువు యొక్క ఆ ఆనందం ఏమని చెప్పగలము? 'యధావస్థితోఽహం తథైవాస్మి సిద్ధః' అలాగని ఈ స్థితిని వర్ణించవచ్చు.

ఈ రోజుల్లో మహరాజశ్రీ వారు రోజంతా సిద్ధాసనంలో కూర్చునే వుండేవారు. రాత్రి కూడా పడుకునేవారు కాదు. కూర్చుని కూర్చుని ఎపుడైన అలసిపోతే అలాగే

మోకాళ్ళ ముందువైపు వంగి కొంచెం విశ్రమించేవారు. ఈ ప్రకారంగా సంవత్సరాల కొద్దీ వారు అలాగే పడుకోకుండానే విశ్రాంతి తీసుకునేవారు.

స్త్రీల సంపర్కము నుండి దూరంగా వుంటము వారి నియమము. 'వర్జఇత్వా స్త్రియః సంగం కుర్యాదభ్యాసం సమాదరాత్' అన్నది వారు విశ్వసించేవారు. 'ఎవరైన స్త్రీ నా దృష్టికి ఎదురుగా వచ్చిందంటే నేను ఈ స్థలం వదిలిపెట్టి వెళ్ళిపోతాను' అని అక్కడి వారికి వారు చెప్పి వుంచారు.

వారు సమాధి స్థితిలో ఎంత లీనమైపోయేవారంటే ఒక్క క్షణము బహిర్ముఖత కూడా నచ్చేదికాదు. ఒక ముద్ద తీసుకుని నోట్లో పెట్టుకోవడం కూడా భారంగా వుండేది. రెప్ప వేయడం కూడా కష్టమనిపించేది. అన్నాహారాలు వదిలివేశారు. వ్రత అనుష్ఠానాలే ఎక్కువగా చేస్తుండేవారు. ఈ విధంగా చాలాకాలం కఠోర సాధన జరుగుతూ వుండేది. జనసందోహం నుండి కూడా దూరంగా వుంటూ ఏకాంతములో సాధన చేశేవారు. ఇందుకోసమని చాలాసార్లు వీరికి తమ స్థానాన్ని మార్చవలసివచ్చేది.

బ్రహ్మనిష్ఠ విరక్తసంత్ మహాత్ముల, పరమహంసల శృత-లక్షణాలు వీరిలో ప్రకటమయినవి.

'శాంతా దాంతా ఉపరతాస్తితిక్షవః సమాహితా ఆత్మరతయ ఆత్మక్రీడా ఆత్మవిధునా ఆత్మానందాః ప్రణవమేవ పరం బ్రహ్మాత్మప్రకాశం శూన్యం జానంత స్తత్రైవ పరిసమాప్తా'

శ్రీ మహరాజశ్రీ వారి సాధనా సౌరభము మెల్ల మెల్లగా నాలుగుదిక్కుల వ్యాపించింది. ఆ సౌరభానికి ఆకృష్ణులై ప్రజలు వారి దగ్గరికి రావడం మొదలుపెట్టారు. అనేక రకాల భక్తులు పరుస కట్టారు. మంచివారు వచ్చేవారు, చెడ్డవారు వచ్చేవారు. సత్పురుషులు వచ్చేవారు. దొంగలు, బందిపోట్లు వచ్చేవారు. కొందరు ధూపదీపాలతో నైవేద్యాలతో షోడశోపచార పూజలు చేస్తే కొందరు వారిపై నాగాంజలులు వేశేవారు. ఒకసారి ఒక సింహము అటుగా వచ్చింది. జనం భీతి చెందారు. మహరాజశ్రీ అన్నారు 'అన్నా! భయమెందుకు? అది చాముండేశ్వరి దర్శనం కోసం వచ్చింది. దర్శనం చేసుకుని వెళ్ళిపోతుంది! అన్నారు. అది అలాగే వెళ్ళిపోయింది.

ఒక సారి వేసవిలో ఒక డాకూ - సర్దార్ వీరి దర్శనం కోసం వచ్చారు. ఆ డాకూపైన 10వేల రూపాయలు (పట్టిచ్చినవారికి) బహుమానం వుంది. చెట్టుకు తుపాకీ ఆనించి ప్రణామం చేయడానికి వచ్చారు. యోగక్షేమాలయ్యాక మెల్లగా బయట పెట్టాడు 'మహరాజశ్రీ! దొంగతనం చెయ్యడానికి వెళ్తున్నా' అని.

బాబా 'ఒకమాట చెబుతా వింటావా'

డాకూ 'ఏమిటి మహరాజజీ'

బాబా 'చూడు, స్త్రీలను తాకవద్దు'

డాకూ 'సరే నేను ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నా స్త్రీలపైన చెయ్యి వేయను'

ఒక జమీందారుడి ఇంట దోపిడీ చేశారు. లూఠీ చేసిన సొమ్ముతీసుకుని వూరిబయటకు రెండు మైళ్ళు వచ్చాక చూస్తే వాళ్ళ వెంటవున్న దొంగలు జమీందారు కూతురుని మంచంతో సహా ఎత్తుకుని వచ్చేస్తున్నారు. అది చూసి ఆ దొంగల సర్దారు గర్జించాడు 'ఎందుకు తీసుకువచ్చారు? తిరిగి తీసుకుపొండి'. దొంగలన్నారు 'ఇపుడక్కడికి వెళితే చంపేస్తారు' వూరంతా ఏకమై మమ్మల్ని అంతం చేస్తారు. అయినా సరే ఆ సర్దారు 'పద నేనూ వస్తాను' అన్నారు. మంచంతో పాటు ఆమెను వూరి దగ్గర వదిలి దొంగల ముఠా తిరిగి వచ్చింది. డాకూ సర్దార్ డేరాకి వచ్చాక పశ్చాత్తాపంతో కుమిలిపోయాడు. చిత్తము అత్యంత వ్యధితమయినది. 'ఎలాంటి జీవితమిది? లోకులు ఆక్రందనలు చేస్తుంటే వారిని బాధించి ధనం కొల్లగొడతాము. మాతోటివారేమో స్త్రీలపై అత్యాచారం చేస్తారు' ఇలా ఆలోచిస్తు పరివర్తనము కలిగినది. వాడు శాశ్వతంగా ఈ దుర్మార్గాన్ని వదిలిపెట్టాడు. మహరాజశ్రీ వారి ప్రేరణతో అలాగ ఎంతో మంది దోపిడీలు మాని సత్పథంలో అడుగుపెట్టారు.

'రామఘాట్‌లో శ్రీ ఉడియాబాబాజీ మహరాజ్ వచ్చి వున్నారు. వారిలో యతికి వుండవలసిన అన్ని లక్షణాలు వున్నాయి' అని విని అక్కడి 'నరవరం'లోని పండితులు చాలా మంది వచ్చి మహరాజశ్రీని దర్శించారు. అక్కడి సాంగవేద విద్యాలయము యొక్క అధ్యాపకులు, వారి విద్యార్థులు ఎపుడూ వస్తూ సత్సంగము చేస్తూ వుండేవారు.

సం.1915లో మహరాజశ్రీ వారు నగరము నుండి కర్ణవాసము వచ్చారు. అక్కడ (ఝాడియోం) ఉంటూ సాధన చేసేవారు. అక్కడ వారికోసం ఒక గుహ, ఒక కుటీరం తయారు చేశారు. అక్కడ కొన్ని రోజులున్న తర్వాత మహరాజశ్రీ అక్కడికి 5 మైళ్ళ దూరంలో వున్న భృగుక్షేత్రంలోని భేరియా గ్రామమునకు వచ్చారు. అక్కడ అచ్యుతముని లాంటి విరక్త, త్యాగీ, విద్వాన్ మహాత్ముల సత్సంగం లభించింది. ఏ రోజైతే మహరాజశ్రీ తూర్పు నుండి భృగుక్షేత్రం వచ్చారో అదేరోజు హరిబాబా పశ్చిమము నుండి విచరణ చేస్తూ అక్కడికి వచ్చారు. ఇద్దరు మహాత్ముల కలయిక ఇద్దరు శరచ్చంద్రులు పరస్పరం ఆలింగనము చేసుకున్నట్లున్నది. ఈ కలయిక అత్యంత ప్రేమ పూర్ణము, సౌహార్ద్రపూర్వము - ఆ భావం దినదినాభివృద్ధినొందింది.

ఏ సంవత్సరం మహరాజశ్రీ రామఘాట్ వచ్చారో అదే సంవత్సరము వారు గంగాతీరంపై లక్ష్మణ ఝూలా వరకు భ్రమణం చేశారు. అనూప శహర్ నుండి లక్ష్మణ్ ఝూలా వరకు జరిగిన యాత్రలో ఎందరో మహాత్ములు, సంత్‌లు, సాధకులు, విద్వానులు వీరి సత్సంగం చేశారు. అక్కడక్కడ వేల సంఖ్యలో వీరి సత్సంగం చేయటానికి జనులు వచ్చేవారు. మహరాజశ్రీ అనేవారు 'కాశీ నుండి లక్ష్మణ్ ఝూలా వరకు మా ఇల్లులాగ అయిపోయింది.'

సం.1922 పుష్యమాసం మాట. పూజ్య హరిబాబాజీ తిరుగుతూ తిరుగుతూ ఆవూరు వచ్చారు. అక్కడ దరిదాపుల్లో అంతా గంగానది వున్నది. వరదలొస్తే ప్రతీ సారి అంతా జలమయమవుతుంది. ఒకసారి ఎంతో వరద వచ్చింది.! గంగానదీధార ఒకటి వెళ్ళి మహేబా నదిలో కలిసి పోయేటప్పటికి చుట్టప్రక్కల 40మైళ్ళ క్షేత్రము దాదాపు 700 గ్రామాలు జలమమయమయ్యాయి. గ్రామీణ జనతా త్రాహి త్రాహి అన్నారు. ఇక్కడి దయనీయస్థితి చూసి హరిబాబా కోమల చిత్తము వ్యధిత మయిపోయింది. వారు గంగానదిపైన సేతువు కట్టడానికి సంకల్పంచేశారు.

ఒకరోజు హరిబాబావారు కొందరు భక్తులతో వచ్చి 'నేను గంగానదిపైన ఆనకట్ట కట్టడానికి నిశ్చయించుకున్నాను. ఈ పని ఈ రోజే మొదలు పెట్టాలి. ఈ పని చేస్తునపుడంతా ప్రతిపని భగవన్నామము తీసుకునే చెయ్యాలి. ఆ ఆనకట్ట సాక్షాత్తు

భగవత్స్వరూపమనుకుని మనోవాక్కాయ కర్మల, ధనము అన్నీ భగవత్సేవకే అన్న భావంతో అందరూ కలసి పనిచెయ్యడమే పరమ ధర్మంగా భావించాలి. అన్నారు.

మహాత్ముని ప్రేరణ వల్ల తక్షణమే కార్యము మొదలైంది. 'శ్రీరామ్ జయరామ్ జయజయరామ్' అన్న సంకీర్తన చేస్తూ గంగానది పైన 'ఆనకట్ట' పని మొదలుపెట్టారు.

హరిబాబాజీ ఘంటవాయిస్తూ సంకీర్తన చేసేవారు, మరి అందరితో 'ఇది సాక్షాత్తు భగవంతుడైన అంతర్యామి పని. సర్వజ్ఞుడి వద్ద ఏదీ కపటం పనికిరాదు. కుకర్మ కూడదు. భక్తుడికి ఏ ధ్యేయము వుంటే అది పూర్తవుతుంది. ఇక్కడికి వచ్చి మట్టి వేయడం వల్ల అన్ని కష్టాలు తొలగిపోతాయి! అని చెబుతూ వుండేవారు. విద్యుత్ గతితో పని పురోగమించింది. రాముడి సేతు బంధం లాగ, శ్రీరామ్ జయరామ్ జయజయరామ్ అంటూ హిందూ గ్రామాలలో, 'తేరీ జాత్ పాక్ హూ' అంటూ ముస్లిం గ్రామాలలో హరిబాబా చందాలు ప్రోగుచేశారు. కొందరు ధనికులు (ఖుర్జా, ఉఝియానీపూరి సేఠ్‌లు)ఖర్చంతా తామే ఇవ్వడానికి తయారయ్యారు. కానీ హరిబాబా ఒప్పుకోలేదు. జనతా జనార్ధనుల చెమటోడ్చిన పవిత్ర ధనము ఇందులో ఖర్చు పెట్టాలని, పవిత్రమైన శ్రమ అనే పునాది పైన పవిత్ర కార్యము జరగాలని హరిబాబా ఉద్దేశ్యము.

సంకల్పము ప్రకారము రామనవమికి హరిబాబా మట్టిపని పూర్తి చేశారు. హరినామ ధ్వనితో ఆకాశము మోగిపోయింది.

భృగు క్షేత్రంలో మహరాజశ్రీతో హరిబాబా కలిసి వుండిరి. కీర్తన ఘంట వినిపించగానే మహరాజశ్రీ అనేవారు 'పదండి పదండి హరిబాబా కీర్తన మొదలెడతారు' అని. తనూ స్వయంగా బయల్దేరేవారు. హరిబాబా 'మొదట్లో సేతుబంద్ కోసం చుట్టు ప్రక్కల గ్రామాల్లో సంకీర్తన చేస్తూంటే గంగాతీర వాసులైన సంత్ మహాత్ములంతా వ్యతిరేకించారు. కేవలం ఉడియాబాబాజీ ఒక్కరే మంచి మనసుతో హరినామ సంకీర్తనను సమర్థించారు. అంతే కాదు స్వయంగా ప్రచారం చేశారు. వారు లేకపోతే ఈ సంకీర్తన ప్రచారం జరిగేదేకాదు. ఎపుడో ఆగిపోయి

వుండేది. శ్రీ ఉడియాబాబాకు నాపైన ఎంత ప్రేమ చూపించారో, ఈ విశ్వంలో మరెవ్వరూ అంత చూపలేరు అన్నారు.

సేతవు మీద ప్రతి శివరాత్రికి ఆ రోజున మహరాజశ్రీ వారికి పూజ జరిగేది. హరిబాబా ప్రసన్నత కోసం మహరాజశ్రీ ఎక్కడ వున్నా ఆ సమయానికి అక్కడికి తప్పక వచ్చేవారు. అన్య మహాత్ములతో కూడా వారు ప్రేమగా వుండేవారు. వారు పిలిస్తే అపుడపుడు విభిన్న స్థానాలలో కూడా వెళ్ళి సత్సంగము చేసేవారు.

బృందావనమయితే మహరాజశ్రీ వారికి గోలోక ధామమే. ఎపుడు 'బృందావనం పోదాం' అని అంటూ ఉండేవారు. అక్కడ శ్రీబిహారీజీతో ఒకమూల ఏదో చిన్న ఆశ్రమము కట్టుకుని వుందాం అనేవారు. భగవాన్ శ్రీకృష్ణుడి ఆనందలీలా విహార స్థలము పట్ల వారు ఆకర్షితులై అక్కడికే వెళ్ళారు. సం.1994 విక్రమనామ సంవత్సరం శ్రీ బృందావనంలో 'శ్రీకృష్ణాశ్రమము' ప్రతిష్ఠ జరిగింది. శిలాన్యాసము పరమసంత్ గ్వారియాబాబా చేశారు. ఆ ప్రతిష్ఠా మహోత్సవము నుండి ఆశ్రమములో ఆనందరస వర్షం మొదలయింది. వ్రజమాధుర్యము ఉల్లసితమయినది. శ్రీకృష్ణాశ్రమ స్థాపన తర్వాత మహరాజశ్రీ ఎక్కువగా ఇక్కడనే వుండేవారు.

తెల్లవారు ఝామున 3గం॥ల నుండి రాత్రి 11గం॥ల వరకు శ్రీ కృష్ణాశ్రమములో సత్సంగధార ప్రవహిస్తుండేది. రాసలీల యొక్క నిర్వహణ ఈ ఆశ్రమంలో ఎంతో మర్యాదాపూర్వకంగా జరుగుతుంది అది ఇప్పటికి ఆ ఖ్యాతి వున్నది. నిరాకారము, సాకారము రెండు రకాల ఉపాసనా పద్ధతులకు వ్యవస్థ బాగుగా వున్నది. శ్రీమహారాజశ్రీ అన్ని కార్యక్రమాలకు స్వయంగా ఉపస్థితులయివుండేవారు. వారి అంతరంగ భక్తులు కూడా ఈ రహస్యాన్ని తెలుసుకోలేకపోయారు. మహరాజశ్రీ ఏమిటని? వారు శైవులా? శాక్తులా? రామోపాసకులా? కృష్ణోపాసకులా? వేదాంతులా? అని!

పరబ్రహ్మ చర్చ మొదలయిందంటే మహరాజశ్రీ వారు మూర్తి మంతులైన బ్రహ్మనిష్ఠలా అనిపించేది. సంకీర్తన జరిగే సమయంలో ప్రేమ సమాధిలో మునిగిపోయేవారు. రాసలీలలో కూర్చుంటే అందులోనే మగ్నం అయ్యేవారు. కథా-ప్రవచనాలు జరిగితే ప్రధాన శ్రోత రూపంలో కూర్చుని వీటి రసాస్వాదన చేసేవారు.

అనేక రూప రూపాయ విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే!

మహారాజశ్రీవారు ఎవరికి ఎలాంటి నిష్ఠవుంటే దాని కనుగుణంగా ఉపదేశము ఇచ్చేవారు. సాకారోపాసకులకు సాకారోపాసనలో ప్రవృత్తుల్ని చేసేవారు. నిర్గుణో పాసకులకు నిర్గుణ తత్త్వం తెలియజెప్పేవారు. ఈ రెండు మార్గాల సాధకులను ఒకరి నుండి ఒకరిని వేరుగా వుంచేవారు. ఎవరి నిష్ఠ ఎలాగుంటే, వారు ఆ మార్గంలోనే ముందుకు వెళ్ళాలి. సాధారణ జనులకు యోగ వాసిష్టము లాంటి గ్రంథాలు అర్థం చేసుకోవడం కఠినమవుతుంది. వారి కొరకు మహరాజశ్రీ రామాయణము, గీత, భాగవతము, భక్తమాల లాంటి గ్రంథాల కథలను చెప్పించేవారు. ఆశ్రమములో అపుడపుడు రామలీల, రాసలీల, చైతన్యలీల మొదలైనవి జరుగుతూండేవి. దానివల్ల భక్త సముదాయముపైన ఉత్తమ ప్రభావము పడుతూండేది.

మహరాజశ్రీ వారికి భోజన-పానాదుల (అందరికి సమకూర్చడంలో) పనిలో చాలా అభిరుచి వుండేది. ఎపుడైనా ఉత్సవాలు, అనుష్ఠానాలు జరిగితే చాలా జనం ఏకత్రితమయ్యేవారు. ఆ జన సమూహములో ఎవ్వరూ ఆకలితో ఉండిపోరాదని, అందరికి అన్ని పదార్థాలు అందాలని ఈ విషయాలపట్ల మహరాజశ్రీ చాలా ధ్యానం పెట్టేవారు. వారు ఇలా అనేవారు 'తినే ఆహారం జీవుడిది, తినిపించే ఆనందం భగవంతుడిది'.

శ్రీ ఉదియాబాబాజీ మహరాజశ్రీ వారి శ్రీకృష్ణాశ్రమము యొక్క కీర్తి చాలాగొప్పది. భక్తులు, సాధకులు అలా వస్తూనే వుండేవారు. అందరు మహరాజశ్రీతో లాభాన్వితులై, వికాసమార్గంలో పురోగమించారు. ఎవరికి ఏ యోగ్యత వుందో, ఎవరికి ఏ అభిరుచి వుందో దాని ప్రకారం వారు వారికి మార్గదర్శనం చూపి ముందుకు నడిపించేవారు. జీవితంలో పవిత్రతకు మహరాజశ్రీ చాలా ప్రాధాన్యత ఇచ్చేవారు.

వైరాగ్యముతో బాటు అభ్యాసమునకు కూడా మహరాజశ్రీ ప్రాముఖ్యత ఇచ్చేవారు. అభ్యాస సంబంధమైన చర్చవచ్చినపుడు వారు తన అనుభవాన్ని ఇలా చెప్పేవారు.

అతి వాహిక దేహోఽయం శుద్ధ చిద్వ్యోమకేవలం ।
ఆది భౌతికతాం నీతం పశ్యాభ్యాస విజృంభితం ॥

ఇది అభ్యాసము యొక్క క్రీడనే! శుద్ధచిదాకాశ రూపమైన ఈ దేహము దృఢ అభ్యాసము, అజ్ఞానము కారణంగా భౌతిక రూపములో ఇది పిశాచములాగ నిలిచిపోయింది. అందువల్ల దీనికి విపరీతంగా నిరంతరము అభ్యాసము చెయ్యడం అవసరం, శిథిల అభ్యాసముతో (ఒకసారి చేసి, ఒకసారి చెయ్యక) పని జరగదు. సావధాన చిత్తముతో నిరంతము తత్పరత కలిగి అభ్యాసము చేస్తూ వుండాలి.

అభ్యాసానికి మూడు శ్రేణులున్నాయి

1. స్థూల శరీరముతో మనము వేరు అని తెలుసుకోవడము. ఈ అభ్యాసము పుష్టి చెంది సూక్ష్మ శరీరముతో అభిమానమేర్పడుతుంది.

2. దాని తర్వాత శబ్దాధి విషయములపట్ల ఉపరతులై (శాంతులై) అసంగత్వం యొక్క అనుభవం కలగాలి. ఈ అభ్యాసము వల్ల దృష్టి సూక్ష్మ శరీరము నుండి తప్పుకుని కారణ శరీరములో స్థితమవుతుంది.

3. తర్వాత సుఖ-దుఃఖాల నుండి మనం వేరు అన్న అనుభవం కలగాలి. ఈ అభ్యాసముతో అంతఃకరణ చతుష్టయము నుండి తప్పుకుని శుద్ధ ఆత్మలో మనకు స్థితి కలుగుతుంది.

అభ్యాస, వైరాగ్యాలు లేనిదే జీవితం వ్యర్థము. సత్సంగము మాత్రము చేస్తు అభ్యాసము చేయకపోతే ఇక లాభమేమి? ఇది ఎలాగుంటుందంటే, ఎవరైనా రామాయణము మాత్రము చదువుతారు. కానీ రామభక్తుడు మాత్రము కాదు. ఇంకా భాగవతం పారాయణ చేసేదేకాని కృష్ణభక్తుడు కాదు. నిరంతరం అభ్యాసం చేస్తుండం వల్ల వాసనలు పూర్ణంగా నశించిపోతే అపుడు అనుభవము ప్రాప్తిస్తుంది. కేవలం శాస్త్రం చదవటం వల్ల ఏమీ జరగదు. వాసనలు చిత్తములో ఉండగా శాంతి దొరకదు. వాసనారహితమైన చిత్తమే పరమతత్త్వమును చింతన చేయు యొగ్యతను పొందును. నిరంతరం అభ్యాసము చేస్తూ వుంటేనే చిత్తములో వాసనలు నిర్మూలమవుతాయి. తత్త్వోపలబ్ధి కలుగుతుంది. వాసనల ఉచ్ఛేదన కోసము సదా విషయములపట్ల

వైరాగ్యము వుండాలి. సర్వదా భగవదాకార వృత్తి వుండాలి. సంయమముతో ఏదో రెండు మూడు విషయాల పట్ల ఆసక్తి పోతుంది. కానీ సంపూర్ణంగా విషయరాగాలు పోవాలంటే భగవత్స్వరూపముతో రాగం (ఆసక్తి) కలిగితేతప్ప పోవు. అభ్యాసము యొక్క ప్రభావము వల్లనే తల్లి, చెల్లెలు వీరి దగ్గరున్నపుడు కామ-భావన కలుగదు. ఎందుకంటే తల్లీ, చెల్లెలు అన్న భావం దృఢంగా వున్నది కాబట్టి.

మహరాజశ్రీ జిహ్వ చాపల్యాన్ని అన్ని అనర్థాలకు మూలం అనే వారు. వారు ఇలా చెబుతూండేవారు. 'నేను రాజా కృష్ణచంద్రుడి పాఠశాలలో చదువుకునే రోజుల్లో, ఒకరోజు అక్కడి విద్యార్థులు వంటవాడిని ఖిచిడి చేసి ఇవ్వలేదని కొట్టారు. అప్పటి నుండి నేను ఈ మాట మూట కట్టుకున్నాను (గుర్తుపెట్టుకున్నాను) జిహ్వాచాపల్యమే అన్ని అనర్థాలకు మూలమని. 'జితే రసం జితం సర్వం' మరియు 'జిహ్వోపస్థ జయా ధృతిః' అప్పటి నుండే నేను రసనేంద్రియము, జననేంద్రియములపై విజయం పొందాలని నిశ్చయించుకున్నాను. ఎందుకంటే ఎవరైతే ఈ రెంటిని జయిస్తారో వారు 'సర్వజిత్'లవుతారు.

అందరికీ పనికివచ్చే సాధన క్రమాన్ని గురించి చర్చిస్తూ మహరాజశ్రీ 'దుర్వాసనా-ప్రతీకార-దశకము'యొక్క ఈ శ్లోకములను వల్లిస్తూ వుండేవారు.

జిహ్వోపస్థసుఖభ్రమం త్యజ మనః పర్యంతదుః ఖేక్షణాత్ ।
పారుష్యం మృదుభాషణా త్యజ వృథాలాపాఽఽశ్రమం మౌనతః ॥

దుస్సంగం త్యజ సాధుసంగమ బలాద్ గర్వం తు భంగేక్షణాత్ ।
నిందాదుఃఖమనింద్య దేవమునిభిర్నిందాకథాసంస్మృతైః ॥

ఓమనసా! అన్ని విషయాలలోను దుఃఖాన్ని చూసి, జిహ్వ ఉపస్థేంద్రియముల సుఖ భ్రాంతిని వదిలివెయ్యి, మధురమైన వాక్కులతో కటువాక్యాలను వదలిపెట్టు. మౌనం ద్వారా వ్యర్థాలాప శ్రమ నుండి ముక్తుడివికా. కుసంగతిని వదిలిపెట్టు. సత్సంగము, సాధు సంగము చెయ్యి. అవమానముపైన దృష్టి పెట్టుకుని గర్వాన్ని వదిలివెయ్యి. ఈమాట సదా గుర్తుపెట్టుకో. అందుకని నీనింద వల్ల కల్గిన దుఃఖాన్ని వదిలివెయ్యి. గొప్ప గొప్ప దేవతలను, మునులను కూడా నిందిస్తుంటారు.

సాధకులకు ఆసనస్థిరత, చిత్తము యొక్క నిస్సంకల్పతా పరమ ఆవశ్యకములు. అని మహారాజశ్రీ వారు మరీ మరీ చెబుతుండేవారు. మనసు మరియు ప్రాణము వీటి సంబంధాన్ని గురించి చాలా చెప్పేవారు - శరీరంలో వాయువు, కఫము వీటి కారణంగా శీరరము భారమనిపిస్తుంది. పిత్తమెక్కువైతే శరీరము తేలికవుతుంది. పిత్తము యొక్క వేడియే విద్యుత్తు. ఆసనము, ప్రాణము స్థిరమయితే శరీరములో విద్యుత్తు ఉత్పన్నమవుతుంది. శరీరంతో ఏదైన క్రియ జరిగినపుడు ఈ శక్తి బయటికి పోతుంది. ఈ శక్తిని ఆపడం వల్ల శరీరము నిరోగమవుతుంది.

ఆసనము స్థిరము కావడానికి ఇలా సంకల్పము చేసుకోవాలి. 'శేష భగవానుడు పృథ్విని ధారణ చేసుకున్న తర్వాత ఆవగింజంతైన కదలరు మెదలరు. అలాగే నేను స్థిరంగా వుంటాను నేను శరీరం, ప్రాణం వీటికి సాక్షిని, ద్రష్టను. శరీరము, ప్రాణము భగవంతుడి విభూతులు. నేను తటస్థుడనై వాటిని దర్శిస్తున్నాను'అని.

శరీరము, మరియు ప్రాణము యొక్క గతి వీటి ద్రష్టగా మనము అభ్యాసం చేసుకోవాలి. ప్రాణగతిని చూడడానికి నాభిపైన దృష్టి పెట్టాలి. శరీరము కదలక పోతే ప్రాణగతి తీవ్రమవుతుంది. ఒక వేళ శరీరము కదలలేదు, మరి ప్రాణగతి తీవ్రమయి నిద్రా, తంద్రాస్థితి వస్తుందంటే మనసులయమవుతోందని తెలుసుకోవాలి. మనసు ప్రాణములో లయమయితే తమోగుణము వృద్ధి అవుతుంది. మనసులో ప్రాణము లయమవుతే సత్వగుణము వృద్ధి అవుతుంది. తమోగుణమెక్కువైతే ప్రాణగతి తీవ్రమవుతుంది. సత్వగుణము వృద్ధి అయితే ప్రాణగతి స్థిరమవుతుంది. ఎపుడైతే మనసు ప్రాణము ద్వార కర్మ చేస్తుందో అపుడు రజోగుణము వృద్ధి అవుతుంది. అపుడు ప్రాణగతి సామాన్యంగా వుంటుంది, కాని మనసులో సంకల్ప-వికల్పాలు లేస్తూ వుంటాయి. ఈ సంకల్పాలను ప్రక్కకు నెట్టి మనసును లక్ష్యంపై స్థిరం చేయడం వల్ల మనసు శాంతమవుతుంది.

ఆసనం స్థిరము చేసుకోవాలి. ప్రతీ పనీ చేసేందుకు, కూర్చోవలసి వచ్చి నపుడంతా ఆసనం స్థిరం చేసుకుని కోర్చోవాలి. ఎంతవరకు నొప్పి పుట్టదో అంత వరకు ఆసనము మార్చకూడదు. కొన్ని రోజులు అభ్యాసం చేస్తే ఆసనం స్థిరమవు తుంది. ప్రాణములు స్థిరమవగానే అన్ని వికారాలు స్వతహాగా శాంతమవుతాయి.

ఆకలి దప్పుల బాధ శుద్ధమవుతుంది. బ్రహ్మచర్య పాలన దానంతట అదే జరుగుతుంది. ప్రాణములు స్థిరమయినపుడు మనిషి పసి బాలుడివలె నిర్వికారు డవుతాడు. ద్రష్ట కావాలంటే ఈ పద్ధతి చెప్పేవారు మహరాజశ్రీ. 'శరీరము, ప్రాణము భగవంతుడిది అని నమ్మటమే ఉచితము. మనము శరీరము, మరియు ప్రాణము వీటి కంటే వేరు. వీటిని భగవంతునికి అర్పించి, నేను సాక్షి మాతృడిని అని అనుభవంలోకి తెచ్చుకోవాలి. ఎరుపు-ఆకుపచ్చ, నలుపు, పసుపు - దృశ్యములేవైతే కనిపిస్తున్నాయో వాటి అన్నిటికంటే నేను వేరు, అన్ని విధాల రూపాలకంటే కూడా నేను భిన్నుడను అని ఈ విధంగా భావించాలి. ఇంత మాత్రం చేశాక తర్వాత సుఖ దుఃఖాదులు, రాగద్వేషాలు, హర్షశోకాలు ఇవన్నీ మనఃకల్పనలే వాటితో కూడా నేను సర్వదా భిన్నుడను అని ఈ విధంగా భావించాలి.

దీని కోసం మనసు, శరీరము, వాక్కు వాటి మూడిటి వ్యవహారం పట్ల దృష్టి పెట్టాలి. మనసు ఎటువంటి సంకల్పాలను చేస్తుంది? అవి ఎలావున్నాయి? పవిత్రమైనవా? అపవిత్రమైనవా? ఇది మనోవ్యాపారం పట్ల దృష్టినుంచడం, అదే విధంగా శరీరాన్ని స్థిరం చేయడానికి ప్రయత్నించాలి. వాక్కును కూడా సంయమములో పెట్టుకోవాలి. మనసు, శరీరము, వాణి వీటికి పరస్పర ఘనిష్ఠ సంబంధమున్నది. మూడిటిలో ఏ ఒక్కటి చంచలమైనా మిగిలిన రెండూ చంచలమైపోతాయి. అందువల్ల మూడిటిని స్థిరము చేయడానికి ప్రయత్నించాలి. ఏ విధంగానైన వ్యర్థ చేష్ట చేయకూడదు. శరీరాన్ని అకారణంగా వూపడం, కదల్చడము, ఏదో గడ్డిపోచ తుంపడం, అలాంటి అన్య వ్యర్థక్రియలు వదిలిపెట్టాలి. వాణితో వ్యర్థంగా మాట్లాడకూడదు. మనసుతో అసత్ చింతన చెయ్య కూడదు. ఇలాగ (వ్యర్థమైన) నిష్ప్రయోజనమైన పనులను వదిలిపెట్టడం వల్ల మనసు స్థిరమయిపోతుంది.

సంపూర్ణ సృష్టిని ఉదాసీన దృష్టితో చూడటం వల్ల వాసనాక్షయము కలిగి నిర్వికల్ప సమాధి కలుగుతుంది. ప్రపంచ నిషేధము రెండు రకములుగా వుంటుంది. వివేకవంతుడిది, బోధవంతుడిది. వివేకి దానిని అనాత్మ అని తెలుసుకుని తనకంటె భిన్నమయినదిగా అనుభవంలోకి తెచ్చుకోవడానికి (ప్రపంచాన్ని) నిషేధిస్తాడు బోధవాన్ ప్రపంచము యొక్క అవాస్తవికతను చూస్తాడు. అందుకని దానిని నిషేధిస్తాడు. వివేకి

యొక్క నిషేధంలో ప్రపంచము యొక్క పృథక్ సత్తా వుంటుంది. బోధవాన్ దాని అసత్తును చూస్తాడు.

చంచలమైన మనసును వశం చేసుకునే ఉపాయం అడగగా మహరాజశ్రీ ఇలా చెప్పారు. 'జైసే ఉడి జహాజ్‌కో పంఛీ పుని జహాజ్‌పై ఆవై' మనసుకు ఒక వేళ ఆలంబనము దొరకనియెడల అది శాంత మవుతుంది. మనసుకు రెండేమార్గాలు - ఒకటి విషయచింతనము, రెండోది బ్రహ్మచితనము. ఒకవేళ అది బ్రహ్మచింతనములో వుండగలిగితే సరే మంచిదే. లేదంటే అది విషయచింతన చెయ్యడం మొదలుపెడుతుంది. అందువల్ల విషయ చింతన నుండి తప్పించి మరల మరల బ్రహ్మచింతనములో వుండేలా చేయాలి.

శృతి అంటుంది 'సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ నేహ నానాస్తి కించన' బ్రహ్మాతిరిక్త మయినది వేరే ఏదీ ఇక్కడ లేదు. మాటిమాటికి ఇలా చింతన చెయ్యడం వల్ల విషయ చింతనకు స్థానమెక్కడ వుంటుంది? విషయాలపట్ల వైరాగ్యము గలగడానికి 'జన్మ-మృత్యు-జరా-వ్యాధి-దుఃఖ-దోషాను దర్శనము' అని చెప్పినారు. జన్మ మృత్యు జరావ్యాధి మరియు దుఃఖముల గురించి సతతము చింతన చెయ్యడం వల్ల నిజమైన వైరాగ్యము కలుగుతుంది. తర్వాతేమో అడుగడుగునా శృతి వాక్యము యొక్క అనుభూతి కలుగుతుంది.

శుద్ధిని గురించి ప్రశ్నించితే మహారాజశ్రీ ఇలా అన్నారు. 'హింస, అసత్యము, వ్యభిచారము వీటి త్యాగము వల్ల శరీరము శుద్ధమవుతుంది. భగవన్నామ జపముతో వాక్కు శుద్ధమవుతుంది. దానము చెయ్యడం వల్ల ధనం శుద్ధమవుతుంది. ధారణ, ధ్యానముల వల్ల అంతఃకరణ శుద్ధమవుతుంది.' అనేవారు. వాక్కుకు నాల్గు దోషాలున్నాయి. 1.ఆజ్ఞాపించేలాగ మాట్లాడడము, 2.గట్టిగ అరచి మాట్లాడడము, 3.అశ్లీలములైన శబ్దములు మాట్లాడడము, 4.కటువుగా మాట్లాడడము. ఇక వాక్కుకు 5 గుణాలు కూడా వున్నాయి. 1.హితము (మంచికోరి) మాట్లాడటం, 2.మితభాషణము 3.శాంతంగా పలుకడం, 4.మధురంగా మాట్లాడడము, 5.ప్రియముగా (ప్రేమగా) మాట్లాడడము. వాక్కు యొక్క దోషాలను దూరం చేసి గుణాలను వికసింప చేయడం వల్ల వాక్శుద్ధి కలుగుతుంది.

రాగద్వేషాల నుండి ఎలా తప్పించుకునేది అని అడిగితే మహరాజశ్రీ సాధకులకు విస్తారంగా తెలియజెప్పేవారు. రాగద్వేషాలంటే ఏమిటి? వాటిని ఎలా దూరం చెయ్యగలుగుతాము? వారు ఇలా అనే వారు, 'మనిషి ఏ సమయంలోనయితే నీతిని మరచి సదాచార నియమాలను వేటిని లెఖ్ఖచెయ్యడో అపుడే వాడు రాగద్వేషాలకు వశీభూపతుడవుతాడనుకోవాలి. రాగ ద్వేషాలకు మూలము అహంకారమే. వాటిలో నుండే స్వపర భేదము కల్గుతుంది. మమత్వము, మమతయే రాగ మనబడుతుంది. పరత్వమే ద్వేషమనబడుతుంది'.

ఒకవేళ ఏ వస్తువుపట్ల నయిన మనసు అంత కూరుకు పోయిందంటే (అసక్తమయిందంటే), ఏ విధమైన అవమానము, నిరాదరణ దుఃఖము కలిగినా కూడా మనసు తప్పుకోదంటే దానితో రాగమేర్పడినదని అనుకోవాలి. గోపికలకు శ్రీకృష్ణ భగవానుడి పట్ల అలా వుండేది. అలా కాకుండా ఏ వస్తువు పట్లనయిన మనసు తప్పుకుందంటే, అందులో దోషమే దోషము కనిపిస్తుంది. అందులో కొంచెం కూడా గుణము కన్పించలేదంటే అది ద్వేషము కలిగిందని అనుకోవాలి. ఏ విధంగానైతే కంసుడికి శ్రీకృష్ణుడి పట్ల వుండేదో అలాగ. రాగద్వేషాల ఉత్పత్తి గుణదోషాల చింతన వల్లనే కలుగుతుంది. వీటిలో విషయ చింతన వుంటుంది. ఇదే సంసారాసక్తికి కారణమవుతుంది. నిందాస్తుతులు చెయ్యము అని ప్రతిజ్ఞ చెయ్యడం వల్ల రాగద్వేషాలను దూరం చెయ్యవచ్చు. పూర్ణజ్ఞాని, భక్తుడు రాగద్వేషాల నుండి ముక్తుడవుతాడు. వారిని ధ్యానించడం వల్ల కూడా రాగ ద్వేషాల నుండి ముక్తులగుదుము. రాగ ద్వేషాలు పోగానే మనసు తేలికవుతుంది. అందులో సత్వ గుణము ప్రధానంగా కలుగుతుంది. రాగద్వేషయుక్తుడైన వ్యక్తి జీవితంలో ఉన్నతమైన బంగారు బాటలో అడుగిడలేడు. నిర్వికల్ప తత్వము యొక్క సాక్షాత్కారము రాగ, భయ, క్రోధాల నుండి ముక్తులైన వాళ్ళకే కలుగుతుంది.

వీతరాగ భయ క్రోధ మునిభిః వేదపారగైః ।
నిర్వికల్పో హ్యయం దృష్టః ప్రపంచోపశమోఽద్వయః ॥

రాగ ద్వేషాలు భక్తుడిలోను వుండవు, అటు జ్ఞానిలోను వుండవు అనేవారు మహారాజశ్రీ. కారనమేమిటంటే భక్తుడికి ప్రత్యేక విధానములోను భగవంతుడి ఆదేశమే

కనిపిస్తుంది. మరి జ్ఞానియేమో ప్రారబ్ధ భోగమనుకుంటాడు. అందువల్ల ఇద్దరిలోను రాగమూ వుండదు, ద్వేషము వుండదు. రాగద్వేషాలకు మూలకారణమైన అవివేకము వివేకము వల్ల క్షీణించిపోతుంది. అపుడు ఇక వారిలో రాగద్వేషాలు ఎక్కడ వుంటాయి? రాగనివృత్తి మాత్రం కేవలం వివేకంవల్ల కలుగదు. వివేకం వల్ల రాగద్వేషాల నుండి తప్పుకోవడానికి ఒక యుక్తి దొరుకుతుంది. దాని పూర్ణనివృత్తి కలిగేది భగవత్ప్రేమ లేదా ఆత్మప్రేమ వల్లనే. భగవంతుడి పట్ల రాగము (ప్రేమ కలిగినా) కలిగినా, ఆత్మ ప్రేమ కలిగినా లౌకిక ప్రేమ (రాగము) తొలగిపోతుంది. లోహం తోనే లోహం విరిగుతుంది.

ధ్యాన విషయంలోని మర్మము తెలుపుతు మహారాజశ్రీ ఇలా అనేవారు ధ్యాన సమయంలో ముఖ్యంగా తన ఇష్టదైవము యొక్క స్వరూపాన్ని గురించిన చింతన చెయ్యాలి. ఒకవేళ స్వరూపధ్యానములో చిత్తము స్థిరము కాకపోతే భగవంతుడి లీలనే భావన చేశేది. ఏడవాలనుకున్నా భగవంతుని ఏ లీలనయినా తలచుకుని దుఃఖించనీ. నవ్వాలన్నా భగవంతుని లీల నాశ్రయించుకునే నవ్వనీ. రామాయణములో రాముడి లీలలున్నాయి. భాగవతంలో కృష్ణుడివి. ఆ లీలలను చింతన చెయ్యడము కూడా ధ్యానమే.

సాకార రూపుడైన భగవంతుని స్వరూపాన్ని ధ్యానించాలను కుంటే మొదట రెండు చేతులు మోకాళ్ళపైన పెట్టుకుని సుఖాసనములో స్థిరముగా కూర్చోవాలి. నాసికాగ్రముపైన దృష్టిని స్థిరము చేయాలి. మనసును విషయాలనుండి వేరు చెయ్యాలి. ముందువెనుకల మాటలను చింతన చేయకూడదు. తర్వాత తన ఇష్టదైవం యొక్క మనోహరమైన అంగాలలో మనసును తిరగనివ్వాలి. క్రమశః ఒక్కో అంగం నుండి ఇంకో అంగం పైకి చిత్తాన్ని నిలపాలి (కరపాదముఖోదరాది) తర్వాత ఏకాగ్ర చిత్తంతో అలాగే చూస్తూ వుండేది. ఇష్టదైవము కంటే అతిరిక్తమయినదేదీ చింతన చెయ్యకూడదు.

ప్రతి దినము ఇలా అభ్యాసము చెయ్యడం వలన కొద్ది రోజుల్లోనే ప్రసన్నతా, ఆనందము ఆవిర్భవిస్తాయి. క్రమశః శరీరంలో స్తబ్ధత, రోమాంచము, స్వేదము, కంపము మొదలయిన లక్షణాలు ప్రకటమవుతాయి. ధైర్యపూర్వకంగా అలా చేస్తూ

పావన ప్రసంగములు

వుంటే సఫలత ప్రాప్తిస్తుంది. భగవత్స్మరణ, సదాచారము, నిరభిమానంతో భగవత్కృప కలుగుతుంది. అందులో సఫలత కలుగుతుంది. అపుడు జగచ్చింతన స్వతఃగానే వదిలిపోతుంది. ధ్యానము యొక్క అభ్యాసము ఎక్కువయితే చిత్తము భగవత్ప్రేమలో మునిగిపోతుంది. ఇదే సాధన యొక్క పూర్ణపదము. ఇదే భగవత్ సాక్షాత్కరము.

జ్ఞానము మరియు భక్తి వీటి చర్చ జరిగేటప్పుడు మహారాజశ్రీ అనే వారు - జ్ఞానానికి అత్యంత వైరాగ్యవంతుడే అధికారి. నిర్మల బుద్ధి కలిగిన సాధకుడు భక్తికి అధికారి అవుతాడు. భక్తి సాధకుడు భక్తులతో సత్సంగము చెయ్యాలి. భగవంతుని గుణానువాదం చెయ్యాలి. వారికి అద్వైత వాద గ్రంథములను చదవడం కాని, వినడం కాని అవసరము లేదు. భగవంతుని సోపాధిక రూపము, నిరుపాధిక రూపము రెండు రూపాలు కూడా స్వయం ప్రకాశమే. ప్రేమి ఏ విధంగా, ఏ రూపంలో ప్రేమించినా, భగవంతుని ప్రేమిస్తాడు. భగవంతుడు భక్తులను ఆనందపరచడానికి వారి వారి భావనానుసారం విభిన్న రూపాలలో భాసిస్తాడు. వస్తుతః వారు సచ్చిదానంద స్వరూపమే.

ఒకసారి ప్రవచనంలో నేను ఇలా చెప్పాను. 'జీవుడు తనను భగవంతుడికి భోగ్యుడని తెలుసుకుంటే దానికి భక్తి అని పేరు. భక్తుడి దృష్టి తన సుఖమువైపు ఎపుడూ వుండదు. అతడెపుడూ తన ప్రియతముడైన ప్రభువు సుఖమే కోరుతాడు.' ప్రవచనం ముగించిన తర్వాత మహారాజశ్రీతో ఈ ప్రసంగంపై చర్చ జరిగింది. అపుడు వారు అన్నారూ, 'చూడు తమ్ముడూ! జీవుడి పరమ ప్రేమాస్పదుడు కేవలం తన ఆత్మయే, భ్రమతో అన్యులను తన ప్రియతములని భావించవచ్చు. జీవుడు చైతన్య స్వరూపుడు, అందుకని జీవుడు ఎపుడూ, ఎవరికీ భోగసదృశము అవలేడు. నిజం చెప్పాలంటే తనే అన్నిటికి భోక్త, ద్రష్ట అయివున్నాడు. ఏ జీవుడయితే విషయాలను భోగిస్తాడో వాడిని సంసారి అంటారు. మరి ఎవడైతే భగవద్భోక్త అవుతాడో వాడు భక్తుడవుతాడు. ఇదేవిధంగా సమాధి భోక్తను యోగి అంటారు. ఎవరైతే భోక్త, భోగ్యము రెండిటిని ఖండిస్తాడో (బాధ్ కర్‌దేతీ హై) అతడు జ్ఞాని. నేను భగవంతుని భోగ్యము అని అనుకునే భావనలో ఏ దివ్యరసానుభూతి, అలౌకిక మయిన అనుభవమున్నదో భక్తుడు దాని (ఆరస) భోక్త అవుతాడు. 'నేను భోగ్యము' అన్న భావనయే వాడికి

భోగ్యము అవుతుంది. అందువల్ల 'ఆత్మనస్తుకామాయ సర్వం ప్రియం భవతి' అని శృతి సమానరూపముతో సమస్తజీవుల స్వభావాన్ని నిర్దేశిస్తూ వున్నది.

'జ్ఞాని' ఎవరు? అని అడిగితే మహరాజశ్రీ వారు ఇలా చెప్పేవారు. 'ఎవరికైతే దృష్ట-శృత వస్తువుల పట్ల కూడా మోహము లేదో వాడే జ్ఞాని. సంపూర్ణ ప్రపంచముతోనే కాక భగవంతునితో కూడా వైరాగ్యమే కలగాలి. ఎవరికైతే మలవిక్షేపాలు నివృత్తమయినాయో, అత్యంత వైరాగ్య వంతుడో వాడే జ్ఞాని. జ్ఞాని యొక్క ధారణను గురించి సరిగా చెప్పలేక పోతాము (అనిర్వచనీయము) ఇంకా అర్థమయ్యేట్లు చెప్పాలంటే అల్పజ్ఞానం (మందజ్ఞాని) కలిగినవాడికి సంసారము మిథ్య అనే ధారణ వుంటుంది. మధ్యమజ్ఞానికి సంసారము స్వప్నతుల్యమని ధారణ వుంటుంది. ఉత్తమ జ్ఞానికి సంసారము యొక్క అత్యంతాభావము, సంసారము అన్నది లేనేలేదు అన్న ధారణ వుంటుంది.

మహరాజశ్రీ అనేవారు 'జ్ఞానము రెండు రకములుగ వుటుంది. ఒకటి కేవలం శృతజ్ఞానము. రెండవది అనుభవము ద్వారా కలిగిన జ్ఞానము. మొదటిది 'బోధ' అని పించుకోదు. అనుభవగమ్య జ్ఞానమునకు రెండు మాటలు కావాలి వివేక స్ఫురణ, చిత్తశుద్ధి. వివేకము రెండు రకాలు. నిత్యానిత్య వస్తు వవేకము, తత్త్వవివేకము. నిత్యానిత్య వివేకమయితే అజ్ఞానము వున్నపుడు కూడా కలుగుతుంది. వస్తుతః అనిత్య వస్తువులోనే నిత్యము, అనిత్యము అని రెండు భాగాలుగా తీసుకుంటారు. చిత్తమునకు కార్యావస్థా, కారణావస్థా అని రెండు స్థితులు. ఇందులో కారణావస్థను నిత్యమని కార్యావస్థను అనిత్యమని అంటారు. కానీ నిజం చెప్పాలంటే ఈ రెండూ కూడా అనిత్యమైనవే. తత్త్వవివేచన చేసేటప్పుడు సంపూర్ణ ప్రపంచము నుండి సాక్షి వేరుగానే వుంటాడు. కాని దీనిని కూడా పూర్ణబోధ అని చెప్పలేము. కారణమేమిటంటే ఇందులో కూడా తన కంటే అన్యమైన భిన్న వస్తువు యొక్క అస్థిత్వం వున్నది. సాక్షి-సాక్ష్య వివేకము చేసిన తర్వాత - ఈ ప్రతీయమాన మైన దృశ్యము (జగత్తు) ఏదైతే వుందో అది వేరువేరుగా వున్నదా? లేదా ఒకటేనా అని కూడా విచారణ చెయ్యాలి. ఎపుడయితే అది ఒక్కటే అని నిశ్చయమయినదో అపుడే దాని అత్యంతాభావము యొక్క 'బోధ' కలుగుతుంది. అద్వైత స్థితి కలుగుతుంది.'

'జీవన్ముక్తి' అంటే ఏమిటి? అని అడిగినపుడు మహరాజశ్రీ అనేవారు, 'ఏవిధంగానయితే అజ్ఞాత భాషలో (నీకు తెలయని) నిన్ను ఎవరైనా నిందించనీ, స్తుతించనీ నీ చిత్తము కొంచెము కూడా చలించదో, అదే విధంగా ఒకవేళ ఎవరైన నీకు తెలిసిన భాషలో నిన్ను నిందా, స్తుతి చేస్తే అపుడు కూడా నీ చిత్తము ప్రభావితముకాదో అపుడు నీవు జీవన్ముక్తుడవని అంగీకరిస్తాము.

జీవన్ముక్తుడు, జ్ఞాని, అంటే వారే - ఎవరిలో జీవ, బ్రహ్మ ఏ ద్వివిధమైన అహంభావము వుండదో, వ్యవహారములో వారు సరిగానే వుంటారు. కానీ పరమార్థ దృష్టిలో అంతా అత్యంతా భావమే చూస్తారు. దృశ్యంలో మధ్యత్వ భావం కూడ నివృత్తమవుతుంది. ఇది జరగలేదు అన్న రెండు రకాల భావాలనుండి నివృత్తుడైన వాడే జ్ఞాని ఇది జరిగింది అనుకుంటే వ్యావహారిక సత్తాలో రాగము కలుగుతుంది. ఇది జరుగలేదనుకుంటే వ్యావహారిక సత్తాలో ద్వేషము కలుగుతుంది. జ్ఞాని రాగద్వేషాలకు అతీతుడుగా వుంటాడు.

బృందావనంలో శ్రీకృష్ణాశ్రమములో పూజ్య మహరాజశ్రీ వారి సన్నిధిలో నిత్యనిరంతరము ఆనందమే, ఆనందము వర్షిస్తూ వుండేది. మన ఈ ఆశ్రమము సాక్షాత్తు వైకుంఠము అని వారు అనేవారు. వారి జీవన-దర్శనము, బ్రహ్మ-దర్శనము అభిన్నము ఎంత పెద్ద అవమానమైనా సరే, ఎంత గొప్ప సన్మానాలయినా సరే వారిని ప్రభావితం చెయ్యలేక పోయేవి. ఉదారతా, క్షమ, అక్రోధము మూర్తీభవించినట్లుం డేవారు. మీరు ఎక్కడికయినా తీసుకువెళ్లండి, ఎలాంటి పరిస్థితులలోనైన వుంచండి కాని నాకు క్రోధమన్నది ఆవగింజంత అయినా కలుగదు అని చెబుతుండేవారు. ఎంత పెద్ద విపత్కరమయిన సంఘటన అయినా, బాహ్య ఘటనలు వారిని స్పృశించ లేకపోయేవి.

ఒకసారి స్వర్గీయ పండిత్ సుందర్‌లాల్ గారు అత్యంత కాతరులై ఇలా అన్నారు 'బాబా అంతా పాడైపోతున్నారు. కొంచెం విచారించండి' అని. అపుడు మహరాజశ్రీ అన్నారు 'పంతులూ! నేను నా స్వభావాన్ని పాడు చేసుకోనా? ఈ మూర్ఖులను దండంతో శిక్షించమంటారా? నేను యం.ఎ. క్లాస్ విద్యార్థులకు మాస్టారిని. సూచనగా చెబుతాను. చేస్తేచేయనీ లేకపోతే చావనీ. విస్తరి వడ్డించి సిద్ధంగా వున్నది. దానిని తినడం,

అరిగించుకోవడమన్నది వారి పని. పండిత్‌జీ' 'మీరు బాబాకాదు. మీరు మనకు తల్లి.' అనేవారు పండిట్‌జీ.

కుపుత్రో జాయేత క్వచిదపి కుమాతా నభవతి

భక్తులు, శ్రద్ధాళువుల బలవంతంపైన మహరాజశ్రీ వారికి ఒక రోజుకి ఎన్నోసార్లు ఎంగిలి పడవలసి వచ్చేది. ఎంత ప్రయత్నించినా, ఆపినా జనం వినిపించుకునేవారు కాదు. దీని దుష్పరిణామము శరీరముపైన పడుతూనే వుంది. వారు అతిమూత్ర వ్యాధితో పీడితులయ్యారు. శరీరము వాచి పోయింది. దినదినమునకు పరిస్థితి విషమించిపోయింది. పూజ్యా మాతా ఆనందమాయిమా అన్నారు 'తండ్రీ! మీరు సంకల్పము చేసుకుంటే బాగయిపోతారు అని. కానీ వారెందులకు సంకల్పము చేసుకుంటారు?

హోశియార్‌పురములో వుంచి అక్కడ స్వస్థత చేకూర్చాలన్న కార్యక్రమము తయారు చేశారు. పంజాబ్ యాత్ర కూడా చేశారు. కానీ 'సర్‌హింద్' నుండి బృందావనం వాపసు వచ్చారు. శరీరస్థితి రోజురోజుకీ క్షీణించసాగింది.

విక్రమ సం॥ చైత్ర కృష్ణ చతుర్దశి 2005వ సంవత్సరం శ్రీ ఆనందమయిమా కాశీ వెళ్ళారు. శ్రీ హరిబాబాజీ ఝూసీ వెళ్ళేటపుడు మహరాజశ్రీ బయటి వరకు వచ్చి వారికి వీడ్కోలు ఇచ్చారు. ప్రాతఃకాలీన ప్రవచనములో 'జాతస్యహి ధృవో మృత్యుః ధృవం జన్మ మృతస్యచ' గీతా శ్లోకముపై వ్యాఖ్యానము చేశారు. మద్యాహ్నపు సత్సంగములో 'భాగవత కథ' పారాయణ జరుగుతూ వుంది, మహరాజశ్రీ వారు సమాధిస్థులై కూర్చుని ప్రవచనం చేస్తున్నారు. దాదాపు పాతికమంది దాక శ్రోతలు ఎదురుగా కూర్చుని వున్నారు.

అపుడు హఠాత్తుగ వెనుక నుండి ఒక పిచ్చివాడిలాగ వున్న ఠాగూర్ దాస్ అనే వ్యక్తి వచ్చి బడితెతో తీవ్రంగా మహరాజశ్రీవారి శిరస్సుపైన ముమ్మార్లు కొట్టారు.

నాలుగు అంగుళాలలోతు గాయం. మొదటి వేటుకి మహరాజశ్రీ వారి చేయి సిరసుపైకి వెళ్ళింది మరియు వారి ఒక వేలు కూడా తెగిపోయింది. అరవలేదు.

పిలవలేదు. తల్లడిల్లలేదు. అలాగే వున్నారు. జనం డాక్టరు కోసం పరురెత్తారు. మహరాజశ్రీకి కొద్దిగ స్పృహ రాగానే 'ఏం జరుగుతూ వుంది?' తన శరీరంపైన కాదు మరి ఎక్కడో అన్యత్ర దెబ్బతగిలినట్లుగ అడిగారు. ప్రణవోచ్చారణ చేస్తూ కళ్ళు మూసుకున్నారు ఇక మరల తెరవలేదు. మహాత్ములు శరీరాన్ని యమునానదిలో జలసమాధి చేశారు. ఎటువంటి పవిత్ర జీవనమో! నిర్యాణము పవిత్రమైనదే.

విక్రమ సం. 2019, శివరాత్రికి మహరాజశ్రీ యొక్క అర్చన విగ్రహము ప్రతిష్ఠ మహోత్సవము జరిగినది. చాలా మంది చూసిన వారంతా కూడా ఇది మూర్తి కాదు సాక్షాత్తు శ్రీ ఉడియా బాబాజీ మహరాజశ్రీయే అనేవారు. వారు తమ మధుర మందస్మిత వదనంతో అందరికి అభయమొసగుతున్నట్లు వుండేది.

అహం త్వాం సర్వపాపేభ్యో మోక్షఇష్యామి మా శుచః ॥

అటువంటి పుణ్య శ్లోకుడయిన శ్రీ మహరాజశ్రీ వారి శ్రీచరణాలకు మా కోటి కోటి ప్రణామములు.